

▲ 26 березня 1989 року — вибори до Верховної Ради СРСР. Своїм голосом ти, читачу, можеш сьогодні змінити чимало, пам'ятай про це. Коротко про перших кандидатів — ДРУГА ПОЛОСА.

▲ «Ми занавісок не псували. Не різали, не викидали. Невинні ми!.. Подивимось у телевізори на ванні — вважай, помились... І виклада-

ЗВЕРТАЄМО

ДОШІ
НОМЕРА

ВАШУ УВАГУ:

чі б'ються, шомполом по руках...» («Суд») — ЧЕТВЕРТА ПОЛОСА.

▲ 45 літ тому Кіровоград знову став вільним. Підбірка матеріалів з нагоди святкування — ШОСТА—СЬОМА ПОЛОСИ.

▲ 25 грудня федерацію ушу створено в області. Для чого? Китайська гімнастика — гість ДЕСЯТОЇ ПОЛОСИ.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 2 (4029).

СУБОТА

7

СІЧНЯ
1989 р.

Ціна 8 коп.

четверо дівчаток, двоє з них — у Катерини Ропавки. Бажано їм усім вирости здоровими та щасливими!

Кажуть, аби в новому році у домі ладилось, треба, щоб першим для бою кремлівських курців на поріг ступив чоловік. Таке ж повір'я існує і серед акушерів. Що ж, добрий початок є: рахунок юних кіровоградців відкрив майбутній чоловічина. Отож будемо вірити, що 1989-ий буде роком щасливим: для дітей, що народились, для акушерок Світлани Коваль, Надії Пинчук та інших, котрі допомогли їм з'явитись на світ, для нас із вами.

Сталося диво — народилося нове життя. Для Кіровоградського пелюгового будинку — це звичайні будні, бо хлопчики і дівчатка з'являються тут на світ щодня. Через муки і болю вони приходять до нас вистраждани й догождани, приходять не у задалегіть раховані-перераховані строки, а тоді, коли могутня невідомої сили підштовхне організм: пора.

Не знаємо, чи думали-гадали у сім'ї Світлани й Віктора Сафонових, що їм ось так пощастить: їхній Артемко (на знімку: в нього саме «обід») відкриє рахунок діткам, котрі цього року побачили світ у стінах цього світлого будинку на Новомиколаївці. Першого дня нового року тут, крім нього, народилось ще й

Фото В. ГРИБА.

ПАНЧЕНКО Володимир Євгенович, 1954 р. н. Кандидат філологічних наук, доцент Кіровоградського педінституту, відповідальний секретар Кіровоградської організації Спілки письменників України, критик, літературознавець, автор трьох книжок, член КПРС.

Трудовий колектив редакції газети «Молодий комунар» висунув В. Є. ПАНЧЕНКА кандидатом у народні депутати СРСР від Кіровоградського національно-територіального виборчого округу № 48.

КОЖУШКО Тетяна Михайлівна, 25 років, секретар комітету комсомолу тресту «Кіровоградбуд», член бюро Кіровоградського міського комсомолу.

БІЛОУС Петро Лук'янович, машиніст електровоза локомотивного депо станції Знам'янка, член КПРС, групкомсорг КМК імені 60-річчя комсомолу України, член Кіровоградського обкому комсомолу. Рік народження 1960.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

7 січня 1989 року

Бюро обкому комсомолу розглянуло питання «Про обговорення пропозицій міськомів, райкомів ЛКСМ України про висунення кандидатів у народні депутати СРСР від ВЛКСМ».

Вирішено внести пропозицію в ЦК ЛКСМ України розглянути кандидатури машиніста електровоза локомотивного депо станції Знам'янка Петра Білоуса, секретаря комітету комсомолу тресту «Кіро-

Вибори народних депутатів СРСР В обкомі ЛКСМ України

воградськбуд» Тетяни Кожушко, бригадира тракторної бригади колгоспу імені Ульянова Світловодського району Олександра Середнього.

Міськкомом, райкомом комсомолу рекомендова-

но проаналізувати досвід, набутий в ході висунення кандидатів у народні депутати СРСР і використати його для організації передвиборної кампанії по висуненню кандидатів у республіканські і місцеві Ради народних депутатів.

На засіданні бюро обкому комсомолу також розглянуто постанову «Про учнівських формувань загальноосвітніх шкіл Кіровоградського району розширення прав учнівської організації навчально-виховного процесу».

Спільчанська організація тресту «Кіровоградбуд» висунула кандидатом у народні депутати СРСР секретаря комітету комсомолу Тетяну Михайлівну КОЖУШКО. У свою програму, яка, за словами Тетяни, в процесі зустрічей з виборцями доповнюватиметься, кандидат у народні депутати СРСР Т. Кожушко включила такі пункти:

- створити державний орган у справах молоді, наприклад, Державний комітет чи відповідальні посади заступників голів Ради Міністрів у справах молоді;
- економічний всеоуч у всесоюзному масштабі;
- прийняття законодавчого акту, який би

регулював публікацію інформації з соціального, екологічного і демографічного стану в регіонах;

- передбачити фінансування молодіжної політики з державних фондів. Створити «фонди молоді» при виконкомів Рад народних депутатів;

- прийняття закону про забезпечення пусків вузів протягом 3-х років квартирами;
- розвиток національної культури, рідної мови;
- введення на державних підприємствах посади заступників директорів по роботі з молоддю або створення відділів соціального розвитку молоді.

БІЛОУС Петро Лук'янович висунутий кандидатом у депутати Верховної Ради СРСР комсомольською організацією Знам'янського локомотивного депо.

На розширеному засіданні бюро Кіровоградського обкому комсомолу П. Л. Білоус заявив про такі основні напрями своєї передвиборної програми:

- послідовно втілювати в життя програму перебудови радянського суспільства, накреслену квітневим (1985 р.) Пленумом ЦК КПРС, XXVII з'їздом партії та XIX Всесоюзною партійною конференцією;

- ставши депутатом, відстоювати права й інтереси молоді;
- у себе в колективі сприяти вдосконаленню роботи локомотивних бригад, оптимізації графіків їхньої роботи;

- не бути стороннім глядачем у вирішенні соціальних проблем і запитів мешканців області.

* * *

З програмами інших кандидатів газета познайомить у наступних номерах.

Назустріч виборам: консультують юристи

На час підготовки до виборів народних депутатів СРСР, які відбудуться 26 березня ц. р., при редакції нашої газети працюватиме громадська консультативна група з кваліфікованих юристів зі складу членів обласного суду. Вони готові проконсультувати виборців — читачів нашої газети з правових питань, які стосуються нового Закону про вибори.

До редакції надійшли перші запитання. Відповіді підготував кандидат юридичних наук В. І. ШИШКІН.

ЗАПИТАННЯ: Чи є гарантії, що результати виборів не будуть сфальсифіковані, наприклад, при підрахунку голосів на користь того чи іншого кандидата?

ВІДПОВІДЬ: Ці побоювання не позбавлені підстав, оскільки не лише у світовій практиці, але і в нашій країні були такі випадки. Про це торік повідомляла центральна преса. Новий Закон про вибори закріпив положення, які забезпечують істотні гарантії демократичного контролю за проведенням виборів. Зокрема, на засі-

даннях виборчих комісій, у тому числі при реєстрації кандидатів у депутати й, особливо важливо, при підрахунку голосів на виборчій ділянці, визначенні результатів виборів по округу, мають право бути присутніми довірені особи кандидата, представники засобів масової інформації, трудових колективів, зборів виборців. Отже, гарантії є, тільки ними треба користуватися.

ЗАПИТАННЯ: Чи обов'язково трудовому колективу, який, проявивши грома-

дянську ініціативу, висунув кандидата по виборчому округу, узгоджувати своє рішення з партійними, державними органами чи окружною виборчою комісією?

ВІДПОВІДЬ: У Законі такої вимоги немає. Свобода виборів полягає в самостійності політичної творчості мас. Виборче право громадянина по висуненню кандидатів у депутати здійснюється через трудові колективи, громадські організації, збори жителів, а також без-

посередньо. Останнє означає, що громадянин може запропонувати кандидата будь-яку особу, а також висунути свою кандидатуру.

ЗАПИТАННЯ: Чи обов'язкова присутність на зборах тої особи, яку висунуто як кандидата?

ВІДПОВІДЬ: Така присутність обов'язкова тільки в тому випадку, коли громадянин пропонує для висунення свою кандидатуру.

МИ З ТОБОЮ, ВІРМЕНІЄ!

До редакції продовжують надходити повідомлення про допомогу, яку надають трудові колективи міста, комсомольські організації братньому вірменському народу. Ось вони, адреси милосердя: Кіровоградське вище льотне училище цивільної авіації: на рахунок № 700412 перерахувало 650 карбованців, зароблених дискотекою молодіжного об'єднання «Союз».

Ливарний завод: колективом зібрано і відправлено у Вірменію предметів першої необхідності на 35 тисяч карбованців.

Кіровоградський інститут сільськогосподарського машинобудування: перераховано 500 карбованців, зароблених будівельним загonom; до комітету комсомолу надійшло 200 заяв від студентів з проханням відправити на ліквідацію наслідків землетрусу.

Завод «Гідросила»: на рахунок № 700412 перераховано 100 тисяч карбованців.

Обласна лікарня: усі працівники здали свою кров потерпілим.

★ Як повідомили у листі до редакції секретарі

учнівської та учительської комсомольських організацій Кіровоградської СШ № 25 В. Передельських І. Л. Бубличенко, у зв'язку з трагічними подіями у Вірменії в школі проведено ярмарок солідарності. Виручені від нього, а також від збирання макулатури кошти перераховано на рахунок 700412. Загалом колектив учителів та учнів середньої школи № 25 зібрав для допомоги братньому народові 1446 карбованців.

★ Зібрані комсомольцями та молоддю області теплі речі, одяг, розкладні ліжка, взуття для тих, хто постраждав під час землетрусу у Вірменії, відправлено спеціальним вантажним вагоном зі станції Кіровоград на Єреван, у ЦК комсомолу братньої республіки.

★ Працівники апарату обкому комсомолу перерахували у фонд ліквідації наслідків землетрусу свій денний заробіток.

* * *

Від малого до старого відгукнулися в Олександрії, селах та селищах району на велику біду, яка спіткала вірменський народ. Так, рішенням бюро

міського комітету ЛКСМ України було утворено штаб «Милосердя». Сюди несли олександрійці теплий одяг, тепле взуття, шкільні зошити, книжки, дитячі іграшки тощо. Все це акуратно упакувалося й відправлялося на відому всім нашій неозорій країні, всьому світові адресу. Таких речей штаб відправив на суму більше 20 тисяч карбованців.

Велику роботу провів і загін червоних слідопитів імені Борі Білого. Юні пошуковці зібрали 20 теплих пальт, 14 пар взуття, дитячі й чоловічі шапки, білизну, іграшки... Шість посилок (по 20 кілограмів кожна) відправлено братній Вірменії, і на кожній написано: «Олександрія. Загін червоних слідопитів ім. Борі Білого».

Організовано діяльність районного комітету ЛКСМУ. Крім теплих речей, ковдр, іграшок, учнівські колективи шкіл району провели ярмарки солідарності і виручку разом з однокласниками заробітком молодих вчителів (у сумі це склало 4,5 тисячі карбованців) перерахували на рахунок 700412. Зокрема, колектив Новопраскої восьмирічної школи № 1 передала 610 карбо-

ванців. Червонокам'янської середньої — 548, Попельнавіської середньої — 500 карбованців... Збір коштів триває і нині.

14 учнів третього курсу середнього профтехучилища № 33, яким виповнилося 18 років, стали віднині, так би мовити, братами по крові для багатьох потерпілих від землетрусу в Вірменії: вони здали для них свою кров. Усього в шахтарському місті безкорисливо здали кров 547 чоловік, а в Олександрійському районі — ще 291 чоловік.

На рахунок 700412 від трудових колективів підприємств, організацій, установ, закладів, громадян міста і району переказано відповідно 330 449 і 107 446 карбованців.

Незважаючи на велику потребу в житлі, в місті віддано для розміщення евакуйованих із Вірменії 110 квартир, у районі — ще 40.

Актом гуманності є той факт, що тисячі радянських людей заявили про свою готовність усиновити або удочерити вірменських дітей-сиріт, батьків яких забрала грізна стихія. Наприклад, тільки в Олександрії 25 сімей і 14 в Олександрійському ра-

йоні забажали поділитися родинним теплом із осиротілими дітьми...

К. ПОВЕЛЬКО.

м. Олександрія.

* * *

Годі змиряти горе вірменських матерів! Горе — втрачати сім'ю, своїх маленьких дітей, бачити покличені життя. Це — і наш з вами біль! Для нашої великої радянської сім'ї народів — це спільна велика втрата й біль. Ми сумуємо разом із вірменами. І прагнемо так само разом боротися із наслідками стихійного лиха.

Сьогодні інтернаціональний, братерський свій обов'язок виконують і мешканці нашого рідного села Рівне. Обговорюючи інформацію, яка поступила з Вірменії, колектив у складі 137 чоловік Рівнянського сільського Рівнянського товариства постановив: свій денний заробіток перерахувати для допомоги вірменському народові, у фонд ліквідації наслідків землетрусу.

РАЙСА СОКОЛЕНКО, заступник голови.
Олена СЛИВЧУК, головний бухгалтер.
Леонід САВИЦЬКИЙ, ревізор Рівнянського сільського товариства Новоукраїнського району.

1.

ЛИШЕ один з п'яти сільських будинків побу-ту і два — з п'ятнадцяти комплексних приймальних пунктів виконали планове завдан-ня десяти місяців. Решта — недодала їх за цей час на суму 117,1 тисячі карбованців.

І раптом — несподіваний підсумок: — план по селу виконано на 100,5 процента, надано додаткових послуг на... 2 тисячі карбованців.

Чи може таке бути?

— Це й як може, — запевняє директор міськпобуткомбінату Л. О. Скрипка. Побутові міста підсобили, хоч самі й не впоралися з планом.

— І багато недодали послуг місту?

— На 21,5 тисячі карбованців.

Допомогу, як правило, подають передовики, впоравшись із своїми завданнями. А тут від-стаючі допомогли ще більш відстаючим обігна-ти себе, щоб допомогти селу(!).

М-да-а...

А може, тут вияв високої свідомості? Мовляв, наперекір власним інтересам підсобимо сіль-ським трудівникам, перед якими так багато за-уважув міськпобуткомбінат у наданні життє-во необхідних послуг?

ПОСЛУГ МЕНШЕ, А ПЛАН... ПЕРЕВЕР- ШЕНО?

Про це — трохи пізніше. А зараз продовжи-мо основну думку.

— Як практично надавалася допомога се-лу? — запитала Любова Олександрівна.

— Крім населення обслуговували ще СПТУ, дитсадки, інші організації, — продовжила Лю-бова Олександрівна. — Особливо старанно по-працювали колективи пральні, хімчистки, швейників.

Усе це, звичайно, добре — допомога ніколи не зайва. Адже середній рівень обслуговуван-ня сільських трудівників по республіці в 1,6 ра-за нижчий від міського. А в нашому районі — майже вдвічі.

Але хто ж поверне селу послуги, недооде-ржані ними від комплексних приймальних пунк-тів та інших стаціонарних служб? І чи радіти-муть перевиконанню планів жителі таких сіл, як Плоске і Зелений Гай, де комплексні при-ймальні пункти числяться лише на папері, — жодної послуги не надали людям протягом де-сяти торішніх місяців, а також семи населених пунктів, де взагалі немає побутових служб?

— Їх охоплюють обслуговуванням стаціонар-ні служби, — говорить директор.

Про розміри такого «обслуговування» мож-на судити хоча б з офіційних звітів. «Жирні» риси красуються у графах про середній об-сяг наданих послуг і їхню кількість з початку року, де мали б стояти показники по названих селах.

Такі риси безжалюдно псують і хороший на-стрій людей, і перекреслюють віру в обіцянки, на які не скупляться в міськпобуткомбінаті. Чому ж не працюють так звані стаціонарні пункти у Плоскому та Зеленому Гаю?

— Немає приймальників. Ніхто не хоче йти на таку зарплату, — скаржаться керівники ком-бінату.

І справді, чи винна зарплата?

2.

Бадьоро підходила до каси молода при-ймальниця Новороманівського комплексного пункту Світлана Сидорова. Як не як, уже пер-шого місяця план не тільки виконала, а й пе-ревиконала. На чотири проценти більше надала побутових послуг односельцям, ніж плану-валося.

Але раптом розгубилася, глянувши у відомість на зарплату. 54 карбованці 69 копійок стояло проти її прізвища. Може, помилка, не п'ятде-сят чотири, а сто п'ятдесят чотири?

— Яка там помилка, усе вірно, — відповіла економіст по праці й зарплаті Л. І. Козарян. — Майже весь план виконано за рахунок коопе-рації — продажу меблів, взуття, трикотажу. На зарплату ж йде чотири проценти виручки, що й становить нараховану суму.

— От якіби така виручка була від надання ремонтних і відновлювальних послуг — одер-жала б понад 240 карбованців, бо тоді на зар-плату відраховується 18 процентів, — поясни-ла далі економіст.

Це трохи заспокоїло діачину. «Візьмуся за організацію замовлень на ремонт і надолужу упущене».

А в жовтні одержала... 50 карбованців 38 ко-пійок, хоч план перевиконала вже на 6 про-центів.

— Село Новороманівка — невелике, відда-лене від міста, — розповідала вона. — Бажаю-чих ремонтувати взуття мало, бо носять тепер переважно валянки. Не знайшлися замовники і на ремонт трикотажу.

— А телевізори, пральні машини, холодиль-ники, праски хіба не потребують ремонту?

— Таких замовлень багато, але ж немає дета-лей для ремонту складної побутової техніки і невідомо, коли вони будуть. Ще більше ба-жаючих користуватися прокатом. Але нам чо-мусь прокатного фонду не виділяють. Трудів-никам радгоспу потрібний справді комплекс-ний приймальний пункт з усіма передбаченими послугами, а не якийсь додаток до промтовар-ного магазину.

Та ще хоча б товари потрібні для села заво-зили. А то як не трикотаж дорогий завезуть, то взуття, на яке немає попиту. А от робочого одягу чи взуття немає. Де придбати селянино-ві прості чоботи, дешеві і практичні бавовняні трикотажні вироби, теплу хустку тощо? Не йти

вільніші. Знайшли б час до майстерні навіда-тися і про обнови подбати. От тоді і плани виконувалися б, і люди дякували.

Слів немає — багато ще недопрацює ко-лектив райпобуткомбінату в справі обслугову-вання села. Але чи тільки він винен у цьому?

4.

Загруз дід у болоті та й місить його.

— Що це ви, дідусю, робите! — дивуються перехожі.

— Ноги витягаю.

— Як!

— Витягну одну, — друга загрузне. Витягаю другу — перша туди ж лізе.

— Давайте підсобимо!

Ухопився старий за дужі руки, і миттю на рівному опинився.

— От, спасибі, дітки, тепер і я на коні, — низько вклонився і заходився обчищати боло-то...

Саме на такого діда з цієї притчі схожий сьогодні Знам'янський міськпобуткомбінат. Витягнув план по селу — завалив по місту. Ви-тягне по місту, — знову село сяде.

Скільки вже повчали, вимагали, доган вино-

Загруз дід у бо-лоті та й місить його.

— Що це ви, ді-дусю, робите! — дивуються перехо-жі.

— Ноги витягаю.

— Як!

— Витягну одну, — друга загрузне. Ви-тягаю другу — пер-ша туди ж лізе.

— Давайте під-собимо!

Ухопився старий за дужі руки, і мит-тю на рівному опи-нився.

— От, спасибі, діт-ки, тепер і я на ко-ні, — низько вкло-нився і заходився обчищати болото...

Саме на такого ді-да з цієї притчі схо-жий сьогодні Зна-м'янський міськпо-буткомбінат. Витяг-нув план по селу — завалив по місту. Ви-тягне по місту, — знову село сяде.

Річний звіт міськ-побуткомбінату про обслуговування тру-дівників села вреш-ті виявився досить обнадійливим. Хоч планове завдання і недовиконано на 0,6 процента, внаслідок чого заборговано побутових послуг селянам на 3,6 ти-сячі карбованців, але загальний плюс по-рівняно до 1987 ро-ку становить 40,4 тисячі карбованців.

Отже, майже нор-ма!

Проаналізуємо...

5.

Серед молоді району багато передовиків ви-робництва, справжніх новаторів перебудови. Ось, скажімо, усього за рік бригада недосвід-чених швачок з ательє мод «Берізка» вийшла на рівень майстрів швейної справи і стала комсомольсько-молодіжним колективом ко-муністичної праці. Відтоді йде в авангарді со-ціалістичного змагання за відмінне обслугову-вання трудящих.

Як не в'яжеться все це з тим, що в комбіна-ті повільно розвиваються демократія і глас-ність, пробуксовує госпрозрахунок, не створе-но «зелену вулицю» підрядним і орендним на-чалам, усе ще в загоні якість.

Хіба ж допустимо, щоб у наш час підвище-ної уваги до людини, її потреб і запитів май-же 20 процентів виробничників одержували зарплату в межах узаконеного мінімуму, а то й нижчу?

Як сталося, що з поля зору керівників ком-бінату випало основне — стан справ у кожно-му конкретному трудовому колективі, внаслі-док чого переважна більшість їх не справляє-ться з своїми виробничими завданнями!

В. ОСТРОВЕРХОВА.

Знам'янський район.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

7 січня 1989 року

ГРАНІ МОРАЛІ

ДІЙОВІ ОСОБИ

Юрій Федорович
ТКАЧУК, голова товари-
ського суду.

Валерій Володимиро-
вич ТЕРЕНТЮК, Вален-
тин Лазарович МАЛА-
ХАВЕЦЬКИЙ — засіда-
телі товариського суду.

Лідія Омелянівна
ТРАЧ — старший ко-
мендант гуртожитку.

Леонід КУБКО —
секретар комітету ком-
сомолу СПТУ-35.

ДІВЧАТА З 15-ї КІМ-
НАТИ: Тетяна ПЕЛИХ,
Валентина КОЛІБАБ-
ЧУК, Віра КРІПАК, Ок-
сана КОЛЬГА, Валенти-
на КОЛПАК, Людмила
КУЛІШОВА.

Максим Михайлович
ТКАЧУК — заступник
директора СПТУ-35.

Катерина Василівна
ОРЕЛ, Клара Ісаківна
САМОВОЛ — майстри
виробничого навчання.

Белла Семенівна
КОТЛЯР — медсестра.

Федір Андрійович
МАТІЄНКО — заступ-
ник директора по ви-
ховній роботі.

Юрій ЯРОВИЙ —
спеєхор «Молодого
комунар».

4

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

7 січня 1989 року

ДІЯ ПЕРША

КОРИДОР навчального корпусу. В кінці ко-
ридору — вікно. На підвіконні сидить
хлопець і безтурботно попльовує насіння.
Вбігає гурт дівчат, котрась запитує, чи й
хлопець прийшов судитися. Всі заходять до
актового залу. Вмощуються сьак-так на стіль-
цях. Заходять представники товариського су-
ду. За ними — старший комендант гурто-
житку.

У гаморі, де важко почути слово, розпочи-
нається товариський суд.

Ю. Ф. ТКАЧУК. Сьогодні в нас засідання
суду. І недарма. Бо скарг зібралось чимало
на хлопців й на дівчат. Є документи (потру-
сив у повітрі папірцями). Оно в кімнаті 14
знайшли пляшину. Мабуть, колись була в ній
оковита. Хто пив, чому, навіщо?

Окремі голоси. То сплутано доповідні. У
цій кімнаті того не було.

Ю. Ф. ТКАЧУК. Тоді заслухаєм дівчат. Є й
комендант. Вона й повіда їх вину.

П. О. ТРАЧ. Негарно роблять в нас дівчата.

В. КОЛІБАБЧУК. Розетки не працюють. Ми
ж дівчата. Попрасувати одяг треба кожній.
Ходити треба нам для цього в інше місце.
Скатертину на стіл обіцяли... Не дали, хоч ми
благали.

О. КОЛЬГА. Є в нас духова. Вірніше —
приміщення, відведене під душову. Не об-
ладнали.

В. КРІПАК. Дверей багато бачимо в кори-
дорі. Не знаєм лишень, що у тих кімнатах.
Одні говорять — склади, інші — духова. По-
дивимось у телевізорі на ванни. Вважай, по-
мились.

Л. КУЛІШОВА (до Віри). Ти про що? На те-
левізор нас зганяють на програму «Час». Оце
і тільки. Бо ж не дозволяють дивитись філь-
ми. Мабуть, ми маленькі...

Л. КУБКО. Так позелось, що по техніці без-
пекі розетки не повинні бути в гуртожитках
училищ. Не збагну, чому лишень? Навже всі
учні малюки?

О. КОЛЬГА. Й викладачі б'ються. Мене уда-
рих Віктор Олександрович Савінський. Шом-
полом по руках.

МІКРОДРАМА НА ЧОТИРИ ДІЇ З ПРИСУТНІСТЮ КОРЕСПОНДЕНТА В ГАЙВОРОНСЬКОМУ СПТУ

А особливо ті, що занавіски рвуть... Звертаю-
ся до суду: розберіться!

Ю. Ф. ТКАЧУК. Що на це скаже Лариса
Пелих?

Л. ПЕЛИХ. Ми занавіски не псували. Не
різали, не викидали. Незвинні ми.

ХТОСЬ ІЗ ЗАСІДАТЕЛІВ. Підсудна Оксана
Кольга, а ти що думаєш про це? Як все бу-
ло? Хто винен? Говори!

О. КОЛЬГА. Простині у нас старі, з дірами.
І так завжди: берем такі щоразу. Аж бридко
нам від цього. Про занавіски так скажу: не
рвали їх. То сплутала все комендантша.

У залі сміх. Чується викрики. Головуючий
закликає до тиші.

Ю. Ф. ТКАЧУК. Людмилу Кулішова, як ду-
маєш ти?

Л. КУЛІШОВА. По десять раз одне й те са-
ме повторяти? Не рвали, не псували ми нічо-
го. Хоч дірку в дверях клаптиком тканини за-
тулили. Своїм. Із дому хтось привіз. Такі мої
слова.

В. Л. МАЛАХАВЕЦЬКИЙ. Ще доказати треба
вам, що порване давала комендант. Так чим
докажете?

У залі гвалт! Все голоси лунають: прийдіть
та подивіться!

Ю. Ф. ТКАЧУК (зважаючи на гамір і на те,
що в таких умовах розібратися хто в чому ви-
нен неможливо, вирішує припинити «справу»
цих дівчат. Тим більше, що на столі знаходи-
лися папірці, по яких теж треба було «розі-
братися»). Ми проведемо дослідження спра-
ви і ще повернемося до цих питань. Ви віль-
ні (махав рукою дівчатам).

О. КОЛЬГА. Спасибі і на цьому.

КОРЕСПОНДЕНТ (прямуючи із залу за дів-
чатами). Хіба це суд? Кого судили і навіщо?
Де самоврядування? Тут? Підсудні, як це
низько їм чути у роки молоді.

ЗАВІСА.

...Знову коридор. Дівчата запрошують ко-
респондента до себе в кімнату.

ДІЯ ДРУГА

Кімната в гуртожитку. Дівчата — Тетяна
Пелих, Валентина Колібабчук, Віра Кріпак,
Оксана Кольга, Валентина Колпак, Людмила
Кулішова показують, в яких умовах вони жи-
вуть. У кімнаті не тісно, але затишку нема,
хоча все тут розставлене просто, гарно.

О. КОЛЬГА (розводить руками). Не все га-
разд у нас в кімнаті. Прийдеш, а в тумбі ка-
вардак. Хтось носа свого соває туди. Навіщо
це робити? І що в учня можна тут знайти? Ми
знаємо, хто це робить — комендант.

КОРЕСПОНДЕНТ. Навіщо говорити на лю-
дину? Навже Л. О. Трач отак піде, відімкне
двері, й у тумбочці все переверне?

Т. ПЕЛИХ. Не тільки це Оксана поміча. Для
чого це р'обити? Навпевне, дума комендант,
знайде щось «проти» нас, щоб показати — і
вона працює.

Заходить секретар комітету комсомолу
училища Леонід Кубко.

Л. КУЛІШОВА. Тумбочок не вистачає у кім-
наті. Дали доріжку нам й два килими. Все
решту з дому попривозили самі.

Т. ПЕЛИХ. Бувають нарікання: погано ми
вчимось. Я б не сказала, хоча... нас із прак-
тичних занять забирають на сільгоспроботи.
Ото закрійники з нас будуть!

В. КРІПАК. Який у нас простенький відпо-
чинок! І музика — що вже забулися про неї.
Нове щось — зась! Танцюємо, а потім...
Швидко по кімнатах.

Всі про медсестру Б. С. Котляр, наперебій.
Прийдем, бо ж голова болить. Вона одне —
не хочеш іти на заняття.

Л. КУЛІШОВА. Комісія до нас якось заві-
тала. Попробували ми казати правду, так по-
гляди викладачів палали... Замовили ми.

В. КОЛІБАБЧУК. Нас розуміють молоді ви-
кладачі. І майстер наш — К. І. Самовол. А
більш — ніхто.

Л. КУБКО. Проблем у нас! Багато, ой бага-
то. Та справитись з усім, повірте...

ЗАВІСА.

ДІЯ ТРЕТЯ

Кореспондент в кабінеті заступника дирек-
тора училища Максима Михайловича Ткачука.
Сидять один напроти одного. Кореспондент
про все розповів, що побачив і почув на суді
та в кімнаті гуртожитку, де мешкають дівчата.

М. М. ТКАЧУК. Ось що я вам скажу: розе-
ток немає, бо проект не передбачає. По тех-
ніці безпеки... учні ж ще. І комендант не са-
ма ходить, а й чергового учня водить. Душо-
вих ніяких у нас нема, є в умивальнику гаря-
ча вода. Всі знають що, де за дверима є, ні-
хто нічого й ні від кого не ховає.

КОРЕСПОНДЕНТ. Що на програму «Час»
зганяєте людей, це правда?

М. М. ТКАЧУК. Буває, заставляємо, бо ж тре-
ба орієнтуватись в світових подіях. Порадив-
шись, якщо є фільм виховний, дозволяємо
його дивитись. Та не завжди.

Дівчата ж підібралися такі: їм погуляти
дай, отим і ситі будуть. Порушень в них... І з
танцями не так. Був недавно на вечорі — і я
так можу, стояти і хитатись. Хіба це танці?

Прийшла Катерина Василівна Орел, яка, за
словами Оксани Кольги, заставляла її писати
пояснювальну, бо вона не дивилася колісь
програму «Час».

К. В. ОРЕЛ. Якщо все попустити, що буде з
дітьми? Та я... увечері в кіно свою дитину не
пущаю, яка в інституті вчиться... Було колісь,
за холодів включили в лабораторії магніто-
фон. У мене від його ревкоти боліла голо-
ва — а у них ні. Розетки хочуть для магніто-
фонів.

А з медсестрою що? Покличте медсестру.
Б. К. КОТЛЯР (коли прийшла). Можливо,
щось й було із Пелех. Але, погодьтесь, дурять
медицину діти. Оно, наприклад, з Ольгою
Туз — довідки править.

КОРЕСПОНДЕНТ. Якщо можливо, давайте
зустрінемося з дівчатами.

ЗАВІСА.

Майстерня. Швейні машинки. Дівчата, котрі
прибирають приміщення. Всі схвильовані. У
майстра виробничого навчання Клари Ісаків-
ни Самовол трусяться руки. Оксана Кольга —

то біліє дівчина, та червоніє. Пробуємо

зати розмову.

М. М. ТКАЧУК. Навже вас хтось бив?

Так погано вам живеться в гуртожитку?

Дівчата прийняли. Хтось пробує

але просто-напросто при М. М. Ткачуку

Орел боїться висловити свою думку

КОРЕСПОНДЕНТ. Скажіть, дівчата

ви говорили в кімнаті гуртожитку

Л. КУЛІШОВА. Звичайно. Додам

вносила ліжка в кімнату, де має

Шова.

М. М. ТКАЧУК. У нас такої кімнати

К. І. САМОВОЛ. Дайте висловитись

не затикайте їм рот! Прислухайтесь

дів. Годі вже мовчати (в сама на

охвати за спину руки, які тремтять

лювання).

М. М. ТКАЧУК. Тоді піду я завіди

Усі присутні між собою перемов

ще раз підтверджують сказане в

К. І. САМОВОЛ. Не можу спокійно

вати. Нам треба жити життям учнів

їх... Була в мене раніше група, теп

працюють. Зіткнулися з несправед

написали листа в «Комсомольську

Прийжджали «розбиратися» з... Кірово

Так на моїх дітей аж до випуску па

тикали. Буде й тепер мені. Нічого, аби

учні не страждали від несправедлив

О. КОЛЬГА (до кореспондента). С

подивіться на душову...

К. І. САМОВОЛ. Учні є учні. Тим більш

боронений плід завжди солодкий. Ім

ться і в кіно піти, і музику послухати (

дивано!) телевізор подивитися. Не доз

Ким, міністерством? А хоча й ним, зна

на якому рівні нині професійна осві

Л. КУЛІШОВА. Скрізь винні ми, т

Чому так?

ДІЯ ЧЕТВЕРТА

Гуртожиток. Двом дівчатам, що при

сюди з кореспондентом, чергова по

житку не хоче показати кімнату, в

чебто має бути духова. Причина —

ключач.

Приходять заступник директора по ви

ній роботі Ф. А. Матієнко та заступник

ректора по господарській частині М. В. Кра

нов. Чергова «випадково» знаходить

Ф. А. МАТІЄНКО (коли піднімалися на

поверх). У нас там ліжка, а душові —

ладнани.

КОРЕСПОНДЕНТ. М. М. Ткачук казав,

одні лише умивальники, а там — склади

Відчиняються двері. Приміщення для

шових. Стоїть ванна, в якій різний

Звисають душові ситечка, з яких має

вода. А вони про це не всі й знали. Бо

вони, коли сам заступник директора М.

Ткачук запевняв, що душових у гурто

нема.

Ф. А. МАТІЄНКО (до всіх). Розумієте, у

стічна каналізація. Вигрібати все. Тому

нехаяли. Розумієте...

ЗАВІСА.

* * *

ВІД АВТОРА, КОТРИЙ БУВ ПРИСУТНІЙ НА

ВСІХ ЧОТИРЬОХ ДІЯХ СПРАВЖНЬОЇ ДРАМИ

— Однозначно можна сказати: дітей

чуть затиснути в рамки дозволеності

старших. Боятись тут «аби щось та не

вийшло». В той же час забувають, що в

таких випадках і буває багато порушень

дисципліни, різних

негативних випадків. Про самоврядування

взагалі забули.

Щодо дівчат... Можна сказати, що їм

мед. Навіть питали вони: якщо з ними і

поводитимуться таким чином, припиню

людей, через відсутність розеток, ду

обговорення після танців тощо, чи

вони перейти [і то — в останній рік

навчання] в інше училище? Якщо таке

питають, допекло...

А як про це думає педколектив Га

воронського СПТУ-35? Про суд бажа

нь дівчат, їх

нього життя!

— А ЖУРНАЛИ ви читаете? А книги? А газети? А що ж ви тоді робите у вільний час?

— До дівчат ходимо!

— Ну, а ще?

— А ще? Чим ото розпитувати, ви б краше про гуртожиток наш написали!

— А що ж там таке у ньому?

— Що? Анархія! Мати порядку. У ньому майже ніхто не хоче жити...

Так хлопці третьої групи Торговицького СПТУ-30 переключили нашу увагу з вивчення своїх духовних запитів на дослідження їхніх же побутових умов.

Більш цікавою вийшла розмова з дівчатами із одинадцяті групи (дівчат у училищі трохи більше тридцяти, одна група повністю скомплектована із майбутніх бухгалтерів, ще кілька учениць розкидані по хлопчачих групах — будуть будівельниками). Вони вигідно відрізнялися від представників сильної статі саме тим, що охоче вступали до розмови, сміливо відповідали на запитання, не пригинаючи до парти чи ховаючи за спинами тих, хто сидів попереду, як це, на жаль, траплялося з деяким із майбутніх мужчин. Хоча причину цього дівчата підказали самі. Справа в тому, що одержати спеціальність бухгалтера в училищі можна тільки маючи середню освіту, до того ж, за словами наших співрозмовниць, у групі є дівчата (а вірніше, жінки, бо деякі з них уже мають сім'ю), яким нині ближче до тридцяти, аніж до двадцяти. Тому співставивши вік майбутніх механізаторів із третьої групи, котрі прийшли в училище після восьмого класу, й учениць одинадцяті групи, робимо висновки, що розкутіше поведіння останніх — це результат і вікової переваги (хоча хіба роки — це перевага жінки?), а відповідно і більшої поінформованості, обізнаності з життям, ширших духовних запитів (завтрашні бухгалтери активніше цікавляться газетами й журналами, художньою й спеціальною літературою).

ВІДРАЗУ зізнаємось, що матеріал цей не був передбачений заздалегідь редакційними планами, він виник стихійно. Авторі прийшли до Новоархангельського району, маючи на меті зустрітись з молодими виробничниками й службовцями, учнівською молоддю, щоб відверто поговорити про те, чому значна частина неспічан та й комсомольців району не передплачує нашу газету. Чи причиною було повне ігнорування друкованого органу обкому комсомолу, чи абсолютна байдужість молодих до того, чим живуть їхні ровесники в містах і селах Кіровоградщини? На ці та інші запитання мали дати відповіді майбутні зустрічі.

Перебираючи в райкомі комсомолу потенційних адресатів, мимохідь згадали про місцеве профтехучилище.

— О, можете поїхати туди, — іронічно порадив перший секретар райкому Анатолій Шаров. — Тільки не надійтеся, що після ваших відвідів всі дружно почнуть передплачувати «Молодий комунар». Попробуйте з таким народом поговорити!

Народ справді виявився міцнішим горішком, бо наші намагання викликати хлопців на відверту розмову спочатку, в усякому разі, успіху не мали. З часом напруження трохи спало, та бесіда почала набирати несподіваного напрямку, бо «народ» все повертав її до більш прозаїчних побутових проблем.

«Адью

до понеділка!»

Однак у цій розмові трапилось так, що після запитання, чи самі дівчата передплачують собі пресу, чи покладають цю справу на батьків (як це роблять вищегадані училищні рицарі), спочатку запала нікова мовчанка, котру по хвилі перервала староста групи Лариса Сергєєва:

— Соромно, звичайно, бо у багатьох вік далеко не шкільний, але доводиться просити гроші у батьків.

І дивуючись нашій необізнаності, пояснила:

— Три місяці навчаємось, а стипендії ще жодного разу не давали. Кажуть, грошей на рахунок немає (на час відрядження був кінець листопада — авт.).

Відчувалось, що Лариса зачепила болючу струну, бо обурені вигукі й претензії поспішали із усіх сторін.

— Стипендії нема, а за комсомольськими внесками кожний місяць підходять: дай.

— У багатьох же діти, то й гостинця нема за що купити, тільки й надієшся на діда й бабу.

— Ще й за харчування вираховуватимуть. З усіх, звичайно, хоча більше половини туди не ходять. Бо кожен день одне й те саме, а той борщ, що вони варять, хіба його борщем можна назвати: так, підфарбована водичка, де одна картоплина плаває. То вже той мусить ходити, кому геть ніде їсти, а хто з Торговиці, чекає кінця занять і бігом додому, бо аж під ложечкою ссе.

— Вони ж, мабуть, візьмуть із нас і за спецодяг. Дещо видали так собі, про дещо, вивчате, незручно й госорити, а от від одного погляду на джинсові костюми мову відбирав. Мабуть би, й корови із нас сміялись, коли б ми перед ними у виданих спідницях похизувались.

— Спочатку говорили, що стипендія буде 30 карбованців всім, а це начебто 20 карбованців сімейним, в одиноком тільки по 10. Чому ж тоді хлопцям, що прийшли після армії і теж рік навчаються, платять щось до ста карбованців? Де ж тут справедливість?

Усі ці запитання автори матеріалу адресують адміністрації училища, керівництву обласного виробничого об'єднання навчальних закладів і господарств Держагропрому СРСР.

— Дівчата, а що ви скажете відносно гуртожитка, бо хлопці свою думку про нього вже висловили?

— А ви запитайте нашого групкомсорга Оксану Онуфрієнко. Вона сама із Тального Черкаської області, то ось такі як Оксана, Інгородні, і хочуть того чи ні, а мусять користуватися своїм «другим домом». Правда, дехто живе на квартирі, та не у всіх батьки, крім фінансування кишенькових витрат, можуть давати гроші ще й на житло.

— Хіба то гуртожиток? Місце для існування, а точніше для того, щоб було де переспати.

— Розкажіть, що там є, чого немає?

— Ет, довго розказувати, краще підіть та подивіться.

І ТИ із заворгом Новоархангельського райкому комсомолу Василем Мартинюком та партгором училища С. М. Притулою довели, недалеко, — гуртожиток та ідалія чен-

армію, вечорами беруть гуртожиток в облогу. Син вихователки гуртожитку приходить іноді з синяками на руках — то сліди сутичок із хуліганами.

— Що ж їх так вабить сюди?

— Тут мешкають кілька дівчат...

МИ ПОЧУЛИ і про плани спорудження нового приміщення гуртожитку. Один варіант — поряд із ідалією, але місцева школа протестує — тут розміщений її спортивний майданчик. Інший варіант — поряд із навчальним корпусом училища на місці хат, що стоять на схилі понад Синюхою. Схил цей недавно розрили, прорубавши в ньому дорогу, менш круту, ніж раніше. В. Мартинюк прокоментував це «задоволення» для водіїв: «Бачте, грунт, пісок і глину не прибрали, лежатиме всю зиму, а навесні води все це знесуть у річку». Так-от, є намітки на вершині цього ж схилу купити кілька хат, знести їх і там будувати гуртожиток. Мешканці, звичайно, одержать компенсації і новий дах над головою, але на нас від такої перспективи повіяло страшеним духом... не знаємо, як і сказати. Бездумності? Безгосподарності? Святотатства? Знову ж — судіть самі. Якщо цей проект здійсниться, знеситимуться не ветхі халупи, а цілком нормальні, міцні хати, яким ще стояти б і стояти...

Для нового гуртожитку потрібні будматеріали, а їх у районі бракує. С. М. Притула і В. Мартинюк внесли в загальну картину їхньої нестачі ще й місцевий мазок: у Новоархангельську (Торговиця від нього через річку) немає залізниці, ніяк підвезити потрібні вантажі. Нібито колись планували спорудити тут цукрозавод (що тепер у Липняжці Добровеличківського району), тоді була б і залізниця. Але тодішнє керівництво району побоювалося, що люди ринуть на завод і нікому буде працювати в селі. Минув час, заводу нема, залізниці теж нема, і молоді в селі якщо не геть нема, то дуже мало. У цій обстановці не таким уже негативним моментом здається бідність С. М. Притули, що петеуш-

ники, скаржачись на нудьгу, не спішать ні в гуртки, ні в самодіяльність, які їм пропонують: «Є такі, що їм нічого не треба, аби ото тільки до трактора допустив, він би з нього й не злизав...».

То, може й не варто наворачати такого хлопця до музики, як вона йому не йде? Говоримо тут уже не про конкретне училище, а взагалі про загартовану за десятиліття бюрократії систему «охоплення» культурасовою, громадською, ще якоюсь там роботою і гостинцю за якнайбільшим числом «прилучених»...

Ми більше не повернулися до навчального корпусу. Але оскільки хлопці й дівчата просили написати про гуртожиток, повідомляємо через газету результати наших спостережень і свою думку з цього приводу. Отже:

нам здається, що при існуючих проблемах із територією під нове помешкання навряд чи варто затівати новобудову. Може, доцільніше кардинально реконструювати старе приміщення. Добудувати поверх, приміром, підвести комунікації для створення побутових зручностей. Хоча на перспективу експлуатації цих зручностей ми дивимось досить песимістично. Чому! А тому, що, згадавши репліку одного з хлопців, що «в гуртожитку немає де вмитись, добре, що зараз хоч сніг є», ми оглянули умовальники в училищній ідалії. З 8 кранів працював один. На інших скручені «баранчики». С. М. Притула із сумом згадав електросушилки, які були де розібрані на частини, а де й геть зірвані. Це вже не діло рук розгнущаних місцевих допризовників, цей вандалізм «домашнього» походження...

МОЖНА було махнути рукою, мовляв, що з них візьмеш, не секрет же, який контингент щороку заповнює стіни профтехучилищ, але шокує одна думка: до яких же пір буде дивитися на СПТУ як на зборище потенційних негативів і таких собі недалекоглядних молодиків? І до яких пір вони самі підтверджуватимуть цю думку своїми діями?

Є в нас у країні профтехучилища, куди приймають за конкурсом атестатів, куди відбирають не будь-кого із числа відфутболених школою після восьмого класу, а найдостойніших. Там прекрасні умови навчання і відпочинку, без затягування вирішуються побутові проблеми. Не знаємо, чи є такий аналог у нашій області, а цікаво було б почути і нам, і читачам, та й, мабуть, майбутнім бухгалтерам з 11-ої групи, котрі в принципі розуміють, що під час занять у класі пальта і куртки треба знімати. От тільки не знають, куди їх діти, бо гардероба в училищі нема і вішалки в класі теж. Правда, є один нюанс: температура в навчальних кабінетах буває така, що, може, краще сидіти й у пальтах, але на час приїзду кореспондентів дівчата признались, що сьогодні ще й тепло...

Н. ДАНИЛЕНКО,
О. ПИЛИПЕНКО,
спецкори «Молодого комунар».
с. Торговиця,
Новоархангельський район.

Стипендії не дають, а в багатьох діти — нема за що й гостинця купити.

«Гуртожиток у нас удень закритий, щоб вони (учні — АВТ.) не тікали із занять туди... спати».

Нове помешкання — на місці ще добротних будинків!

5

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

7 січня 1989 року

Окупація: серпень '41 — 41

Акти злодіянь фашистів у нашому місті за період окупації з 5 серпня 1941 року по 8 січня 1944 року друкуються на сторінках газети вперше. Співробітники архіву хочуть донести до серця і уміє молоді весь жах, який принесла на нашу землю війна, що вона залишила після себе, яку страшну розруху, які жертви ні в чому не винних людей і дітей.

В день святкування річниці звільнення нашого міста схилили свої голови над могилами безвинних жертв фашизму. Це треба не мертвим, це треба живим!

АКТ. м. Кіровоград, 24 квітня 1944 року.
Ми, нижче підписані, комісія в складі голови М. В. Захарченка, членів — голови міськвиконкому Є. О. Бабенка, заступника начальника обласного управління НКДБ, майора державної безпеки Т. А. Михальчука, заступника начальника обласного управління, майора держбезпеки Ю. Л. Мирного, завідувачого промисловим відділом міськкому партії О. О. Кононенка, при участі медичних експертів — військового лікаря табору військовополонених № 33, капітана медичної служби К. В. Дідич, головного лікаря 3-ї Радянської лікарні А. А. Чвалінського, лікаря-хірурга В. С. Палки, священика Преображенської церкви М. М. Мачульського і голови Державної надзвичайної комісії П. Л. Лупога провели встановлення і розслідування злодіянь, скоєних німецькими загарбниками і їхніми поплічниками в місті Кіровограді за час окупації із серпня 1941 року по січень 1944 року.

ВСТАНОВЛЕНО: зруйнування промисловості, комунального господарства, культурно-соціальних закладів.

Перед відступом з міста Кіровограда німецькі загарбники підірвали і спалили усі будівлі промислових підприємств, а обладнання вивезли в Німеччину. Ними зруйнований найбільший на Україні завод сільсько-господарських машин «Червона зірка», де перед війною працювало більше 12 тисяч робітників. Підірвані моторомермонтний завод «Червоний Профінтерн», машинобудівний завод «Більшовик», завод «П'ятнадцять років Жовтня», три цегляних заводи, спиртогорічаний завод, пивзавод, кондитерська фабрика, два великих млини, комбикормовий завод, м'ясокомбінат, птахокомбінат, маслозавод, рибкооптильний завод і два хлібозаводи.

Зруйновані і спалені фабрики: швейна, гудзикова, лакофарбова, ножова, меблева, трикотажна.

За період окупації німці повністю знищили трамвайне господарство. Рейки, проводи та інше обладнання вивезено в Німеччину. Трамвайне депо і електростанції при відступі підірвані, а вагони спалені.

Зірвані: кіровоградська електростанція потужністю 9 тисяч кіловат, водонапірна башта, усі водозбірники, пошкоджена водопровідна магістраль. Таким чином все населення великого міста залишилося без води, хліба, опалення, освітлення і засобів руху.

Німецькі варвари за час окупації перетворили в казарми і складські приміщення 33 середні і неповносередні школи, в яких до окупації навчалось 16 197 учнів. Педінститут і

чотири технікуми (один з них педагогічний технікум) гітлерівці займали під тюрму СД. Відступаючи з міста, вони підірвали будівлі технікуму механізації, ремісничі училища, школи глухонімих і сліпих. У будівлях 32 середніх і неповносередніх шкіл вибили рами, двері, виламали перегородки, до того ж розгромили все шкільне обладнання і наочну агітацію.

Німецькі фашисти зруйнували пам'ятники Володимирові Іллічу Леніну і Сергієві Мирновичу Кірову.

Зруйнування промислових будівель і культурно-соціальних закладів проводилося спеціальними командами. Взятий в полон офіцер 10-ї технічної команди 3-ї німецької армії Віллі Вільгельмович Каміф розповів: «За декілька днів до відступу з міста мені стало відомо, що в Кіровоград повинна прибути спеціальна команда № 215 для підризу всіх об'єктів міста, але в зв'язку з певними обставинами (поспішним відступом) ця команда прибути не змогла. Тоді підризу частини об'єктів міста поклали на нашу команду. Ми підірвали і підпалили електростанцію, водонапірну башту, маслозавод, спиртогорічаний завод, птахокомбінат. На кожний об'єкт виділялися групи в кількості чотирьох чоловіків під команду фельдфебеля. Нашою групою командував фельдфебель Штутерман. Всією роботою по підризу загарбаних об'єктів керував шеф 10-ї технічної частини 8-ї армії майор Шульц. Подібними командами зруйновані решта промислових і культурно-соціальних об'єктів міста».

За далеко не повними даними спричинені збитки промисловості, комунальному господарству, культурно-соціальним закладам міста на 50 мільйонів карбованців.

ВСТУПИВШИ у місто Кіровоград, німецькі окупанти з перших же днів стали здійснювати свої мерзотні плани по знищенню радянського народу. Каральні органи гестапо хапали людей просто на вулицях і сотнями щодня садили в тюрми, де піддавали їх страшним тортурам і катуванням, а потім без суду й розслідувань розстрілювали.

Жителі міста Кіровограда Г. А. Вільвовська, Д. Є. Кирилова, П. Ф. Созанчук і О. В. Розова, які перебували в тюрмі в період окупації, розповіли:

«Для арештованих радянських людей німці встановили нестерпно важкий тюремний режим. Камери були безмежно переповнені, брудні, холодні. На прогулянки не пускали, хліба давали 200 грамів і то з відходів, а один раз на добу — суп (баланду з овочевих покидів). Особливо було важко і страшно, коли арештованих катували при допитах. І як тільки над людьми не злучалися: вибивали зуби, виколювали очі, ламали руки і ноги, застискали пальці рук у дверях, ставили босими ногами на розпечені сковороди та куски заліза, випалювали на грудях зірки, травили собаками і, врешті, при тортурах застосовували електростілець».

Тов. Вільвовська, продовжуючи свої свідчення, говорить:

«Подібним тортурам піддавалися і я особисто. В результаті чого мав два пробої в голові, вибита нижня щелепа, зуби, дві кінціальні рани на правій руці і правому боці, віддавлені дверима пальці правої руки. Як я

залишилася живою, уявити собі не можу, бо за час мого перебування в тюрмі фашисти катуваннями замучили до 500 радянських громадян».

О. В. Розова доповнила:

«30 листопада 1943 року о 23-й годині десь гестапівці ввійшли до мене в квартиру, і разом з невісткою Оленою Буряковою на автомашині відправили в тюрму. Наступного дня нас допитували, сильно побили. 17 грудня невістку знову взяли в спеціальну камеру на допит, де тримали близько шести годин. Потім поліцейські привели її без свідомості. Через деякий час вона опритомніла і тоді все розповіла мені: її сильно побили, потім катували на електростілі, там рази садили на спеціальне обладнання сілець і кожен раз під електрострумом тримали десь хвилин. 22 грудня 1943 року її знову взяли на допит, з якого вона не повернулася — була розстріляна».

Свідок О. М. Самоїленко розповів: «В тюрмі СД мене не раз допитували. Один раз допитував заступник шефа СД, а в присутності перекладача Ріслінга. Ріслер, після того, як я відмовився давати потрібні дані, канчуком, обкрученим дрюком побив мене так, що все моє тіло було порізане».

Фашисти вбивали радянських людей, чоловіків, жінок, старих, дітей і хворих. Вбивства мирних громадян проводилися під різноманітними приводами: ніби за приналежності до партійно-радянського активу, за зв'язок з партизанами і, врешті, вбивали без всяких мотивів.

Свідок Г. М. Ігнат'єва розповіла:

«Я була очевидцем, як німецькі кати 30 жовтня 1941 року в протитанкових ровах, які знаходилися за три кілометри від міста по Ровенській дорозі, розстріляли близько тисячі радянських громадян. Чоловіків і жінок групами по 16—20 чоловік, роздягнутих, підводили на край рову і розстрілювали з автоматів у потилицю. Старих і дітей не розстрілювали, а гумозими дубцями били по голові, потім скидали в яму. Грудних дітей і міліції 2—3 років кидали в ями живими».

Багато радянських людей німці закатували при тюрмі СД на Польовій вулиці, де шефом СД був Гаупт, штурмфюрером Брауншмідт, комендантом тюрми Травник. Тільки за двором цієї тюрми німці розстріляли близько трьох тисяч людей. Одночасно з цим гітлерівці мало не щодня вивозили на розстріл по 20—30 чоловік за межі тюрми у фортеці та протитанкові рови.

Свідок Т. І. Шкунов розповів:

«Працюючи в тюрмі городничком, мені доводилося не раз бути очевидцем масових розстрілів радянських людей. Розстріляли в більшості керував заступник шефа Д. Ріслер і Електроман. Пам'ятаю такий випадок у березні 1942 року. У дворі тюрми було розстріляно близько 400 арештованих. Їх трупи кинули в бомбосховище, довжину десь до 60 метрів. Окрім розстріляних сюди кидали людей живими, які були хворі та виснажені голодом. Лише після того, як ця кавка була заповнена доверху людьми, її засипали землею, зирівняли і, за розпорядженням коменданта тюрми, нам наказано було посадити там малину».

Особливо жорстоко сваволя кінця, чинилася німецькими борах для військовополонених: гато військовополонених жили холодно, спали на сирій землі, рахунок ніякої медичної допомоги. Військовополонені зазнавали найжорстокіших покарань: їх садили в камери, били гумовими каніювали. Харчування було так асик військовополонених на Були такі періоди, коли по ряд полоненим зовсім не їсти. Жили лише тим, що телі міста. А пили з канав, вполонені від голоду до стану, що між собою бились хок хліба чи картоплинку.

Холод, голод, бруд викликали епідемію захвор військовополонених не могли жаху — помирали. В таборі смертність доходила до 30%.

Німецький військовополонені Г. Роцок при допиті розповів:

«1942 року я був призваний армії і направлений перекинув в місті Кіровограді. Більше року. Мені відомо, року на ґрунті знесилення хворювань в таборі була дність — щодня помирало 6 вполонених».

Свідок В. П. Переводчик І. С. Петренко розповів:

«Велика кількість жителів ними і ми) бачили, як з та 3—4 підводах вивозили у військовополонених. Щораз мітити: зверху лежали лю наскільки виснажені, що не їх разом з мертвими німці вище й скидали в ями».

ТРОХИ менша була смер полонених в шпиталі, а при 1-й Радянській лікарні, лем старший лікар оберштаб тим змінив його старший лікар Жиндкрфатер і їхній заступник зас. До шпиталю поступали вій з табору, а більшості кишково виснажені і дизентерійні. В їх було близько 1300 чоловік, щав лише 450 хворих. Хворі лозі, на соломі, роздягнуті, бракувало, харчування було гане. Так що хворі допомог могли, а були приречені на Ось що розповіла медсестра і лікар А. А. Чвалінський, як той час при госпіталі:

«Допомогти хворим реально повністю були відсутні медичні засоби і матеріали. У палатах, хворі, було страшенно холодно, виключно погане. Хворим да картоплю, змішану з соняшником та інші сурогати. Цим же го во-шлункових хворих. Все ісприяло видужанню, а, напва

САЛЮТ СЛАВИ І ЩАСТЯ

45 років тому на широких степових просторах нашого краю проходили запеклі бої радянських військ проти німецько-фашистських загарбників. В морозний ранок 5 січня 1944 року почалась Кіровоградська наступальна операція під командуванням генерала армії І. С. Конєва, в якій з обох сторін брало участь майже мільйон чоловік, понад дванадцять тисяч гармат і мінометів, тисяча літаків та близько тисячі танків.

Здійснюючи цю операцію, війська двох ударних угруповань фронту наступали з двох напрямів в обхід Кіровограда — з півночі й півдня. З'єднання 5-ї гвардійської армії генерал-лейтенанта О. С. Жадова і 7-го механізованого корпусу генерал-майора танкових військ Ф. К. Каткова, просуваючись з району західніше Знам'янки на дільниці Коханівка — Суботці в загальному напрямку на Грузьке, в обхід Кіровограда з північного заходу. При взаємодії з 6-ю гвардійською армією на її правому фланзі діяли з'єднання 53-ї армії генерал-лейтенанта І. В. Галаніна в напрямку Володимирівка — Каніж. 7-а гвардійська армія генерал-полковника М. С. Шумілова і 5-а гвардійська танкова армія генерал-полковника танкових військ П. О. Ротмістрова з району Вершино-Кам'янки розвивали наступ на Плавні-Покровське в обхід Кіровограда з південного заходу.

Фашисти чинили шалений опір радянським військам. Героїчно відбивали контратаки гітлерівців у районі села Мамайка гвардійці 7-ї батареї 32-го артилерійського полку 13-ї гвардійської дивізії. Головний танк противника наблизився на 100—120 метрів до гармати, командиром якої був комсомолец С. А. Шевцов і навідник комуніст З. Ш. Шайморданов. Фашисти почали оточувати їх, артилеристи своєю гарматою підбили 2 танки, 2 бронетранспортери і знищили близько 50 гітлерівців. За цей подвиг син татарського народу сержант Заїр Шайморданов був удостоєний звання Героя Радянського Союзу, а сержант С. А. Шевцов нагороджений орденом Червоної Зірки.

Танкісти роти комуніста старшого лейтенанта В. Дронова сміливо увірвалися в село Іванівку і розгромили ворожий вузол оборони. В цьому бою гвардійці знищили три танки, дві самохідні гармати, 5 мінометних батарей, 8 кулеметів і понад 100 фашистів. В. Дронов особистим прикладом запалював воїнів: його танк йшов попереду.

Ворожим снарядом В. Дронову відірвало ліву руку, але відважний командир продовжував виконувати наказ. Противникові вдалося підбити танк, та воїни продовжували бій. Тільки тоді, коли снаряд було витрачено, командир наказав покинути машину.

За героїчний подвиг старший лейтенант В. Дронов був нагороджений орденом Червоного Прапора, сім воїнів роти також нагороджені орденами і медалями.

Комуніст капітан А. І. Кушнір, заступник командира батальйону по

політчастині 42-го гвардійського стрілецького полку 13-ї дивізії, уродженець Компаніївки, мужньо бився за рідне місто. Він знав, що його дружина й діти десь повинні жити на Балашівці. Але він не побачив їх. В бою на Балашівці загинув смертю героя.

Особливу відвагу виявляли комсомольці. Екіпаж комсомольця молодшого лейтенанта Олишнєва знищив два ворожих танки, а комсомолец механік-водій Хрустальов, сміливо вірвавшись на вогневі позиції і в колону противника, знищив 3 гармати, 2 мотоцикли, 11 автомашин і близько півсотні офіцерів і солдат.

Члени екіпажу «Т-34» № 449 були важко поранені і не могли вести машину. Санітар танкового батальйону рядовий Пінега під вогнем ворогів пробрався до танка, подав пораненим медичну допомогу і сам вивів машину з екіпажем із поля бою.

Комсорт роти молодший лейтенант Рубін, механік-водій комсомолец Звірков, солдат комсомолец Шамасудов, комуніст-лейтенант Рубінич, механік-водій сержант Зінов'єв, наш земляк комуніст сержант Борис Рило, рядові Парда Нурматов і Халім Ходжаєв, старший сержант Мора Ягмуров, комуніст сержант Арташ Мірзобекян, сержант Галуєт Оганесян і тисячі інших червоноармійців різних національностей героїчно билися з ворогом, визволяючи наше місто.

Першим увірвався із своїм відділенням в рідне село на півночі від Кіровограда старший сержант Г. І.

Ветня. У втребі біля зруйнованої хати знайшов батька, матір, дружину і сестру. Річ розповіли йому про злодіяння окупантів. Проводяючи син в рідний полк, батько сказав: «Благословляю тебе, сину мій, на священне діло. Бий проклятого ворога, мсти всі наші страждання!».

Героїчні дії радянських воїнів відіграли велику роль у визволенні Кіровограда від німецько-фашистських загарбників. У ніч на 7 січня з'єднання 3-ї гвардійської армії, 7-го і 8-го механізованих корпусів, розвиваючи наступ на Грузьке, перевірили залізничну шосейну дорогу Кіровоград—Козулянка в районі роз'їзду Лелека.

В ніч на 8 січня з'єднання 33-го гвардійського стрілецького корпусу генерал-лейтенанта М. І. Козлова, 33-го стрілецького корпусу О. І. Семенового і 29-го танкового корпусу генерал-майора танкових військ І. Ф. Кириченка визволили від німецько-фашистських загарбників наш Кіровоград. У 29 місяців перебував в окупації.

8 січня визволила салютувала Москва указом Верховного Головнокомандуючого 24 частинам 2-го Українського фронту було присвоєно почесне найменування — «Кіровоградський».

І. АРТЕМЕНКО, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії КПРС Кіровоградського педінституту, учасник визволення Кіровограда.

серпень' 41—січень' 44

ВІТЧИЗНА

Публікується
вперше:
акти злочинів
фашистів
в період
29 місяців
окупації
м. Кіровограда.

45 років тому —
8 січня Москва са-
лютувала 20-ма ар-
тилерійськими за-
палами із 224-х гар-
мат військам 2-го
Українського фрон-
ту, які визволяли
Кіровоград від фа-
шистських окупан-
тів. Це була велика
радість кіровоград-
ців.

6 7

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

7 січня 1989 року

вало хвороби. У госпіталі помирало по 40—50 хворих щодня.

Але фашистам цього виявилось замало. Тоді вони систематично знищували величезні кількості радянських військовополонених тортуррами, мордуваннями й масовими розстрілами.

Наприклад, допитаний як свідок І. І. Крижанівський розповів:

«Працюючи в таборі військовополонених садінником, я був очевидцем не одного випадку, коли німці по-звірячому розправлялися над радянськими військовополоненими. Так, у грудні 1945 року в таборі за наказом коменданта була викопана яма розміром 2x4 метри і один метр глибини. Яму наповнили гнійною рідиною. До ями підігнали 120 військовополонених в одній спідній білизні, босих. Одного за одним змушували викупатися в тій ямі, а оскільки день був морозний, то на кожному з них білизна замерзла. Тоді їх посадили в неопалювані приміщення і тримали чотири доби. Багато хто не витримав цього жаху — помер. А ті, що залишилися живими, пізніше також були розстріляні».

Роки тимчасової окупації Кіровограда німецько-фашистськими загарбниками і їхніми поліпниками насичені знущаннями над людською гідністю. Це були роки голоду і знищення, час безправа і беззахисності.

Німецькі вояки за час свого господарювання вивезли з міста в рабство до Німеччини більше десяти тисяч молоді. З багаточисельних листів, які прислали з Німеччини вивезені дівчата і хлопці своїм родичам і знайомим, не важко переконалися, що їх там тримали як рабів, експлуатували.

Наприклад, Микола Андріяченко своєму батьку Т. Андріяченку писав:

«Ти питаєш, як моє здоров'я — справи поки неважкі, бо з кожним днем все гірше почувую себе, а робити доводиться важко і багато».

Пересунько Євдокія своєму батькові писала:

«Ти пишеш, щоб я ходила гуляти, але тут жити на саїті не хочеться, не те, що гуляти».

Після визволення Кіровограда від німецько-фашистських загарбників у місцях масового знищення радянських людей були проведені розкопки (район Сахаровського мосту в балці, у фортеці, в дворі тюрми СД). До участі в розкопках були залучені німецькі військовополонені. Після цього на проведеному ними мітингові у спеціально прийнятій резолюції вони заявили:

«Ми, німецькі військовополонені з кіровоградського табору військовополонених, з дозволу Радянського уряду взяли безпосередню участь в розкопках. Ми мали можливість переконалися у всіх стражданнях загиблих над радянським населенням під час окупації Кіровограда німцями».

Нами зроблені розкопки двох ровів в районі Сахаровського мосту, п'яти з багаточисельних ям в колишній фортеці, за містом і в дворі колишньої тюрми СД при педагогічному технікумі. Тільки з двох ровів балки ми витягнули 200 трупів і 115 трупів витягнуто у фортеці, в тюрмі. Решта трупів, яких було дуже багато, неможливо витягнути, бо вони вже розклалися».

Це дає нам право стверджувати, що в Кіровограді німецькі окупанти через спеціальні карателіні органи (СС, СД і польову жандармерію) проводили масові вбивства надзвичайно великих розмірів цивільного населення, жертви яких становлять більше 70 тисяч чоловіків, жінок та дітей.

1. Ганц Генс — унтерофіцер 239 батальйону.

2. Вольф Гейнц — фельдфебель 239 п/п 106п/дивізії.

3. Кисель Ганц — унтерофіцер 51п/п 161 п/дивізії.

4. Племмер Франц — оберсфрейтор 11 п/п 401 п/дивізії.

5. Вінцер Урбан — оберсфрейтор гренадерського автобату 360.

6. Гофман Ганс — сфрейтор 584 п/п 320 п/дивізії та інші».

При розкопках 69 трупів були опізнані родичами. Житель м. Кіровограда П. Д. Сидоренко пізнав дочку Н. П. Ткач, 1916 року народження; О. С. Молодинова впізнала труп своєї дружини С. С. Линовиченко, 1906 року народження; О. С. Молодинова впізнала труп Н. Полишевської; М. Г. Горський впізнав труп своєї дружини Г. Х. Малюльки, 1905 року народження; В. Могилівська впізнала труп чоловіка І. Ф. Грушковського; В. В. Федоров впізнав труп своєї дружини і своєї сестри; Кулишова впізнала сестру, зятя та інших.

На основі показань свідків, заяв громадян, протоколів допитів, даних розкопок і айсновок судово-медичної експертизи встановлено, що в Кіровограді німецько-фашистськими загарбниками і їхніми поліпниками за час окупації закатовано і розстріляно до 72 тисяч радянських громадян.

Міська комісія на основі проведеного розслідування встановила: грабежі населення, масові мордування і торттури мирних радянських громадян і військовополонених зроблені за наказом німецького уряду і верховного командування, гебітскомісара Тайпеля, його заступника Бурмайстера, штат-комісара Біге і Маркуса, шефа СД Гауппа, штурмфюрера Браушмітта, заст. шефа СД штурмфюрера Рідера, заст. шефа СД Електромана, коменданта тюрми СД Гранничка, начальника табору військовополонених № 305 капітана Куклера і старшого лейтенанта Нітце, старшого лікаря шпиталю військовополонених обертабартца Гуттера, старшого лікаря шпиталю військовополонених обершттабартца Кіндерфатера, лікаря шпиталю військовополонених унтерарцта Ельзаса, шефа заводу «Червона зірка» Гусмана, хазяїна заводу «Червона зірка» Бакалера, шефіна кіровоградської районної електростанції Шаца і Макса, керуючого земельною обласною управою графа Петтера і графа Здарфа, обласного комісара по праці Файта, військового коменданта майора Мартца, шефа заводу «Більшовик» Еміля Калле. Всі вони повинні суворо відповісти за скоєні страшливі злочинства над радянським народом.

Підписи: Захарченко, Бабенко, Михальчук, Мирний, Кононенко, Дідич, Чаплинський, Палка, Мочульський, Лупов.

Публікацію за матеріалами Кіровоградського обласного державного архіву підготувала старший архіограф А. КУЗЬМЕНКО.

Особливо жорстока сваволя, якій не було кінця, чинилася німецькими катями в таборах для військовополонених. В таборі багато військовополонених жили під дощем і холодом, спали на сирій землі. Хворим і пораненим ніякої медичної допомоги не надавали. Військовополонені зазнавали найрізноманітніших покарань: їх садили в одиночні камери, били гумовими канчуками, розстрілювали. Харчування було таке, що прирікало всіх військовополонених на голодну смерть. Були такі періоди, коли по декілька днів підряд полоненим зовсім не давали ні пити, ні їсти. Жили лише тим, що кинути за дріт жителі міста. А пили з канав і калюж. Військовополонені від голоду доходили до такого стану, що між собою билися, як звірі, за кусок хліба чи картоплинку, кинуті жителями.

Холод, голод, бруд викликали систематичні спалахи епідемічних захворювань. Більшість військовополонених не могли перенести цього жаху — помирали. В таборі 1941—1942 років смертність доходила до 300 людей на день.

Німецький військовополонений сфрейтор Г. Роєц при допиті розповів:

«1942 року я був призваний до німецької армії і направлений перекладачем в 305-й табір радянських військовополонених, що містився в місті Кіровограді. Перебував там більше року. Мені відомо, що протягом 1941 року на ґрунті зниснення та інфекційних захворювань в таборі була дуже велика смертність — щодня помирало більше 200 військовополонених».

Свідки: В. П. Переводничева, Л. М. Швець, І. С. Петренко розповіли:

«Велика кількість жителів міста (а разом з ними і ми) бачили, як з табору щодня на 3—4 підводах вивозили у фортецю мертвих військовополонених. Щоразу можна було помітити: зверху лежали люди ще живі, але наскільки виснажені, що не могли піднятися. Їх разом з мертвими німці возили на кладовище й скидали в ями».

ТРОХИ менша була смертність військовополонених в шпиталі, який знаходився при 1-й Радянській лікарні. Права шпиталем старший лікар оберштабартц Гуттер, потім змінив його старший лікар оберштабартц Жиндкрфатер і їхній заступник унтерарцт Ельзас. До шпиталю поступали військовополонені з табору, в більшості кишково-шлункові хворі, виснажені і дизентерійні. В окремі періоди їх було близько 1300 чоловік, а госпіталь вміщав лише 450 хворих. Хворі лежали на підлозі, на соломі, роздягнуті, медикаментів бракувало, харчування було надзвичайно погане. Так що хворі допомоги отримати не могли, а були приречені на голодну смерть.

Ось що розповіла медсестра К. О. Ушакова і лікар А. А. Чвалінський, які працювали в той час при госпіталі:

«Допомагати хворим реально не було як, бо повністю були відсутні медикаменти і перев'язочні матеріали. У палатах, де знаходилися хворі, було страшенно холодно, харчування — виключно погане. Хворим давали неочищену картоплю, змішану з соняшниковою макухою, та інші сурогати. Цим же годували і кишково-шлункових хворих. Все це не тільки не сприяло видужанню, а, навпаки, ще загострю-

І ЩАСТЯ

2-го гвардійського стрілецького дивізію, уродженця, мужньо бився за Зін знав, що його друзі повинні жити навіки він не побачив їх. Вівці загинув смертю ге-

ідвагу виявляли комсомол комсомольця молодішні Олишинева знищив танки, а комсомольця Хрустальова, сміливо та вогневі позиції і в авіації, знищив 3 гармати, 11 автомашин і 12 офіцерів і солдатів. «Т-34» № 449 були не могли вести маторного батальйону під вогнем ворогів з танка, подав пораненої допомоги і сам виявився із поля бою.

У молодіший лейтенантник-водій комсомольця комсомольця Шамак-ніст-лейтенант Рубінич, і сержант Зінов'єв, наш ініст сержант Борис Рипарда Нурматов і Халімішій сержант Мора Ягніст сержант Арташ Міржант Галуєт Оганесян і червоноармієць різних стей героїчно билися з авіаційними нашім місто, вівався із своїм відділом село на півночі від старший сержант Г. І.

Ветня. У пограбі біля зруйнованої хати знайшов батька, матір, дружину і сестру. Рідні розповіли йому про злочини окупантів. Проводжаючи сина в діючий полк, батько сказав: «Благословляю тебе, сину мій, на священне діло. Бий проклятого ворога, мсти за всі наші страждання!».

Героїчні дії радянських воїнів відіграли важливу роль у визволенні Кіровограда від німецько-фашистських загарбників. У ніч на 7 січня з'єднання 5-ї гвардійської армії, 7-го і 8-го механізованих корпусів, розвиваючи наступ на Грудзьке, перерізали залізницю і шосейну дорогу Кіровоград—Новоукраїнка в районі роз'їзду Лелеківка.

В ніч на 8 січня з'єднання 33-го гвардійського стрілецького корпусу генерал-лейтенанта М. І. Козлова, 33-го стрілецького корпусу О. І. Семенова та 29-го танкового корпусу генерал-майора танкових військ І. Ф. Кириченко визволили від німецько-фашистських загарбників наш Кіровоград, який 29 місяців перебував в окупації.

8 січня визволителям салютувала Москва. Наказом Верховного Головнокомандуючого 24 частинам 2-го Українського фронту було присвоєно почесне найменування — «Кіровоградська».

І. АРТЕМЕНКО, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії КПРС Кіровоградського педінституту, учасник визволення Кіровограда.

Від імені ветеранів

Шановні юні слідопити середньої школи № 22 м. Кіровограда! Напередодні 45-ї річниці з дня визволення вашого міста від фашистських загарбників од імені ветеранів 7-ої гвардійської повітряно-десантної Червонопрапорної й ордена Богдана Хмельницького Черкаської дивізії хочу подякувати вам за ту велику пошукову роботу, яку проводите ви разом зі своїм керівником В. П. Присяжнюком.

Наша дивізія обороняла Москву і Сталінград, брала участь у Курсько-Орловській, Корсунь-Шевченківській битвах, у Яссо-Кишинівській операції, звільняла від фашистів Черкаси. Про нашу дивізію розповідається в музеях міста Москви, Раменського, Волгограда, Охтирки, Черкаса, Києва.

Є такий музей і в Кіровограді. Юні слідопити СШ № 22 тісний зв'язок підтримують з ветеранами нашої дивізії.

Хочу побажати вам успіхів у вихованні підрастаючого покоління на бойових традиціях визволителів міста.

І. ФЕДОРЕНЧУК, голова ветеранів дивізії.

м. Київ.

ДЕ ТИ, МИКОЛКО?

Після закінчення навчання у військової академії імені М. В. Фрунзе за прискореним курсом А. Г. Артеменко повернувся в рідну 13-ю гвардійську дивізію 62-ї гвардійської армії. Він був призначений на посаду начальника штабу 39-го гвардійського стрілецького полку і керував бойовими діями полку, виконуючи завдання повного визволення Кіровоградщини, частини Миколаївської й Одеської областей.

Багато довелось побачити й пережити Антонові Гавриловичу в Суботці, Кіровограді, на Лелеківському роз'їзді, у Грудзькому, Володимирівці, Квітці, Новоукраїнці, Піщаному Броді, Гнатівці, Михайлівці. Тут ішли запеклі бої, було багато жертв, це була війна не тільки армій, літаків, танків, а насамперед людських характерів — переміг характер радянський.

Пам'ять зберегла епізоди бою 9 січня 1944 року на західній околиці Кіровограда, де смертю хоробрих поліг командир другого батальйону майор Мошенко. Його поховали в Кіровограді разом з іншими воїнами. У ті ж дні Антон Гаврилович отримав легке поранення осколкою у спину.

...Заслуховувалися учні вечірньої школи № 5 м. Миколаєва розповідями свого вчителя. А. Г. Артеменко після 25-річної служби в Радянській Армії звільнився в запас при полковницькому званні і, маючи 55 років,

вступив до Одеського держуніверситету на історичний факультет. І ось уже понад двадцять років викладає історію й суспільствознавство в школі.

А. Г. Артеменко листується з багатьма однополчанами, слідопитами, щороку їздить на місця боїв. Хвилює його досі доля чотирнадцятилітнього підлітка Миколки. 1944 року на дорогах війни зустрів його Антон Гаврилович. Хлопчина розповідав тоді, що батько його загинув на фронті в перші місяці війни, матір і сестричку фашисти розстріляли, відступаючи в 1944 році. До полку його зраховували вихованцем у музичний взвод при штабі полку. Миколка не раз ходив з розвідниками в тил ворога, приводив полонених.

В останній рік Великої Вітчизняної війни наказом командуючого фронтом Миколу відправили навчатись до суворовського училища. Він мав дві урядові нагороди, з гордістю говорив завжди, що відомість фашистам за тата, маму й сестричку... Звідтоді, як він відбув до училища, Антон Гаврилович його не бачив.

Яка доля цього підлітка? Можливо, хто пригадає щось із цієї розповіді? А. Г. Артеменко говорить, що Миколка або з Володимирівки, або із Грудзького Кіровоградського району.

Є. АВЕРБУХ.

м. Миколаїв.

ЗА ЖИВИМ СПІЛКУВАННЯМ

ДО 17
І СТАРШІ

«Піонери с. Виноградівки підписалися на позику «третього вирішального року п'ятирічки...». Колишні дитячі кореспонденти стали активними громадянами нашої Вітчизни. Чом би не взяти прикладу з диткорів 30-х років!

Ніякі книги з яскравими ілюстраціями, ніякі гасла на газетних шпальтах не замінять живого спілкування з людьми, пізнання рідного краю в дорозі...

Фотографус
ВАСИЛЬ
ГРИБ

Конфетти, «мужини», фейерверки, здравиці і, звичайно — іскрометні танці. Так зустріли учасники дитячого хореографічного ансамблю «Пролісок» свого керівника А. КОРОТКОВА після повернення із Всесоюзного з'їзду вчителів. Інтерв'ю з делегатом читайте в наступному номері.

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

7 січня 1989 року

Давайте чесно доміслювати, чи не погрузили наші школи в сірій одноманітності заходів задля «галочки»? У заходах, які пропонуються дітям з року в рік, і проводяться, як правило, у тому ж самому надокучливому оформленні? Таки погрузили. І давно.

По-перше, всі ми, вчителі, знаємо, скільки звітів пишеться і скільки паперових хвиль осідає в архівних «папочках» школи, райвно і вище, вище... Заглянув у папочку: в такій-то школі все гаразд. А за отим «гараздом» — повсюдна апатія, інертність учнів, відсутність будь-якої ініціативи. Це по-друге. І з цим явищем, на жаль, зустрічаємося чи не щодня.

А, по-третє, усіх нас (не лише вчителів) скликає блакитний екран, коли передають свій досвід талановиті, сміливі педагоги-експериментатори. Чому? Бо хочемо змінити і свій дім. Тому й самим кортить розповісти про свої успіхи й невдачі, порадитися з колегами.

Доброю традицією стають в середній школі № 25 виїзди учнівських агітбригад в районні області.

Ірина ЩЕРБИНА, старша піонервожата, учасниця першого рейду агітбригади 1986 року:

— Один з краєвих спогадів шкільного життя — наша поїздка. Одна справа екскурсія, зовсім інша, коли ти сам несеш слово людям, спілкуєшся з ними...

А розпочинали з лекції про С. М. Кірова учням школи. А потім — комбайнери, доярки, шахтарі, будівельники. Трудова, серйозна аудиторія, допитливі очі дорослих людей.

Валерія МЕДЕНЕЦЬ, піонервожата, поїздка друга, 1987 рік:

— Важко, але й цікаво було! А ще боялися, чи не «схалтуримо», чи сподобаються наші виступи?

Цілком закономірно, бо агітбригадівці не брали готових сценаріїв з журналів, а самі створювали свої програми. І кожен виступ користувався незмінним успіхом.

Душею творчих колективів старшокласників завжди була й є Н. Ю. Балабанова, вчителька історії, а зараз організатор позакласної роботи в школі. Забуваючи про свої особисті проблеми, відкладаючи інколи на довгий час нагальні справи, Надія Юр'ївна завжди з дітьми. Тактовна, ерудована вчителька, вона не тільки пропонує власні варіанти тієї чи іншої програми, а й залучає своїх вихованців до творчого пошуку. А це — робота, кропінка, важка. Інколи репетиції відбувалися (я свідок тому) в автобусах, у коридорах готелів.

Не так давно агітбригада СШ № 25 «Прометей» в новому складі (крім «ветеранів» десятикласників Вікторії Передельської, Володимира Бойка, Євгенія Родюшкіна, Андрія Яцуна є й «молодь» — дев'ятикласники Ольга Плотникова, Олена Сухорук, Наталка

Кузьменко, Юрій Городненко) відвідали Знаменку.

Не будемо розповідати про всю поїздку в деталях, однак про перший виступ варто. Він — бо перший. Перед виступом господарі локомотивного депо провели кіровоградських школярів до свого музею. Чи не вперше в житті учні відчували дух подвижництва, творчої ініціативи простих трударів. Екскурсоводом був інженер В. І. Моліс — людина, закохана у свій рідний край, свою професію, музей. Мені здається, що має Віктор Іванович і небачений педагогічний хист, оскільки вся екскурсія була спроектована на молоді, її спогодення і прийде. У розповідях В. І. Моліса, в бесіді з секретарем партійної організації депо М. Д. Грашенкова головною була думка: суттю людського життя є Труд.

Мине час, але (я переконаний) не забудеться учням музей локомотивного депо, виступ перед доброзичливою аудиторією, екскурсія в ремонтні цехи. І перший сніг, який не був холодним у тій теплій атмосфері взаєморозуміння.

Нікі книги з яскравими ілюстраціями, ніякі гасла на газетних шпальтах не замінять живого спілкування з людьми, пізнання рідного краю в дорозі, у мандрівці.

С. КОЛІСНИК,
вчитель СШ № 25.

м. Кіровоград.

Дитячі кореспонденти

Київські друзі надіслали мені ксерокопії газети, що виходила в журналі «Червоні квіти» 1930—1931 років, у яких надруковані матеріали зі шкільного району. Копії вісім, в дописів новомиргородських диткорів чотирнадцять.

О. Більченко, наприклад, писав, що учні другої школи колгоспної молоді в колгоспі «12-річчя Жовтня», готуючись до весни, перемістили 300 пудів зерна і перелущили 50 пудів кукурудзи.

Панасенко повідомляв, що учні цієї школи передплатили на три місяці 164 примірники журналу «Червоні квіти». Редакція журналу привітала піонерів і школярів.

Надруковано дві замітки М. Білобаченка про те, що піонери с. Виноградівки Златопільського району підписалися на позику «третього вирішального року п'ятирічки»; в другій замітці повідомлялось, що піонерзатін намалював до живих десять гасел, зробив червону і чорну дошку, розробив естафети охорони врожаю.

М. Декусар та Г. Козар повідомляли, що піонербаза Панчівської першої ШКМ, готуючись до живих, створила бригади і сигнальні пости.

В. Михлик з Катеринівки Новомиргородського району писав, що диткоргурток при катеринівській школі організував у полі щоденну стінгазету під назвою «Більшовицька правда».

В дописах з Канізької першої ШКМ повідомлялося про участь школярів у підготовці до весни та

живих, розповідень книг серед населення села, роботу шкільного фізкультурного гуртка.

З Новомиргородської першої школи диткори писали про участь школярів у озелененні міста, роботу шкільної майстерні, художнього гуртка, про створення в місті піонерського клубу. В газеті № 7 (35) за квітень 1930 року з шести заміток — дві з Новомиргородської першої школи (сучасна середня школа № 2). Одна з них називається «Засадити парк», її автор П. Біба. В ній йдеться про народження нашого парку. За угодою на соціалізацію між першою та другою школами кожна з них повинна була засадити порожні місця і доглядати посаджені дерева. В замальовці розповідається про те, як перша школа виконала свої зобов'язання. Ще з осені покопали ямки в парку. А весною вихідного дня учні прийшли в парк з лопатами і саджанцями. Я, тодішній шестикласник, посадив і своє дерево.

Звідтоді минуло біля шести десятиліть, ми постаріли, змінилися не одне покоління новомиргородців, прошуміло велике і складне життя, а парк, посаджений учнями тридцятого року, і досі живе.

Автори заміток, про кого тут було згадано, навчаючись в значно гірших від сучасних умовах, брали активну участь у громадському житті села і міста. Колишні дитячі кореспонденти стали активними громадянами нашої Вітчизни. О. Більченко, загинув на

фронті у Велику Вітчизняну війну. М. Білобаченко став журналістом. П. Біба — журналістом і поетом. Достойно прожили своє трудове життя Панасенко, В. Михлик, Г. Козар. Звичайно, колишні диткори були авторами й інших газет та журналів.

На жаль, школярі вісімдесяти років не так активно беруть участь

у громадському житті села і міста, рідко друкують матеріали в обласній молодіжній, республіканській пресі про своє життя. А чому б не взяти приклад із дитячих кореспондентів 1930 і 1931 років?

Микола СУХОВ,
колишній диткор.

м. Новомиргород.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

ШАНОВНІ НАШІ ЮНІ ЧИТАЧІ!

Про важливу справу, нам здається, говорить ветеран юнкорівського руху М. П. Сухов із Новомиргорода. Чому б і справді не взяти прикладу з диткорів тридцятих років! Адже кожному школяреві, думається, цікаво було б прочитати в газеті про ті добрі справи, які творяться в школах, в сім'ї, навколо нас у буденному житті. Благодатна пора гласності не повинна обійти й наймолодших друзів нашої газети. Пишіть про все цікаве, нове, варте уваги. Не обминайте й недоліків, які заважають вам учитися, жити, творити.

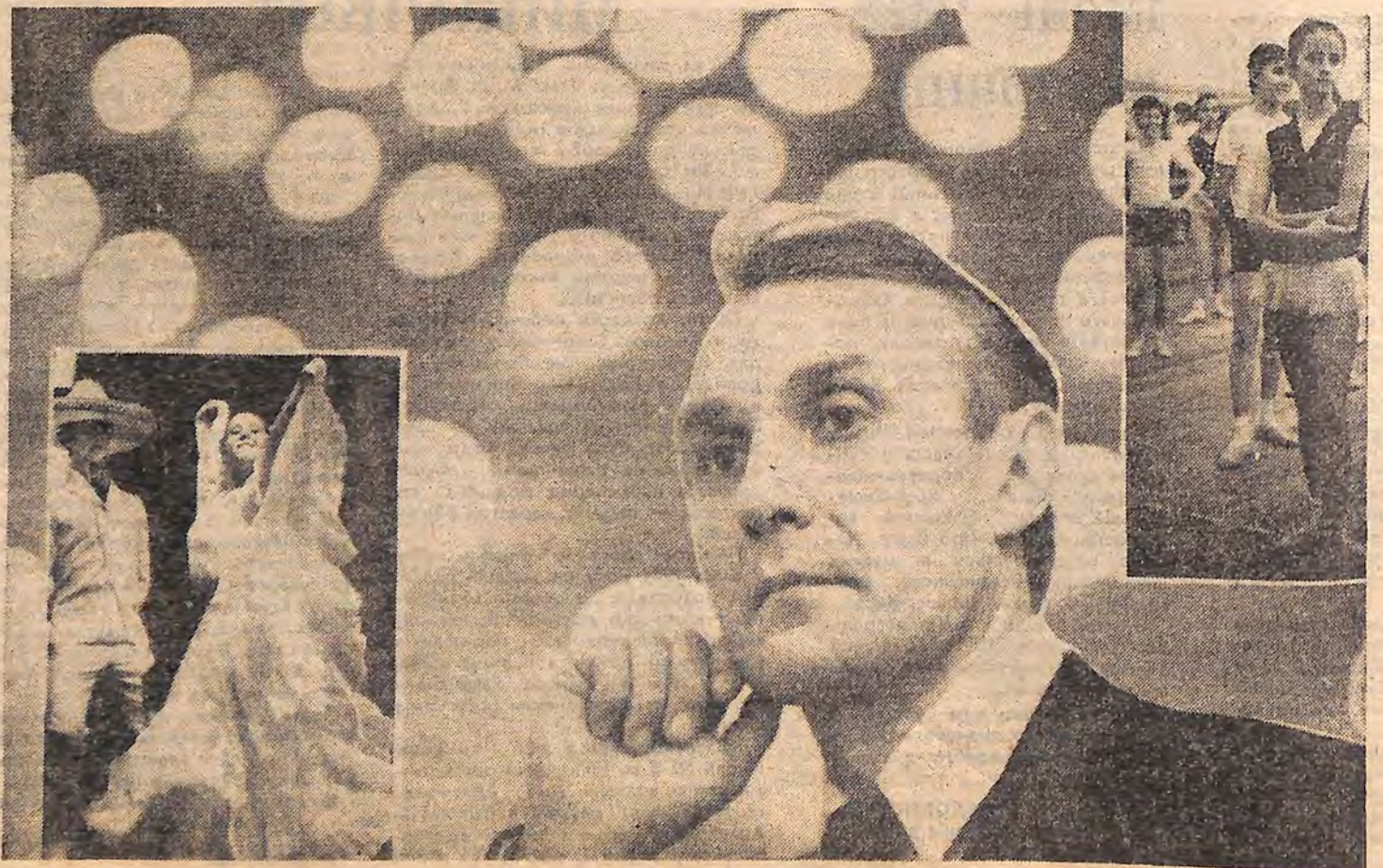
«Молодий комунар» має намір створити школу юних кореспондентів. Якщо знайдуться бажаючі, журналісти газети проводитимуть навчання, консультації, запрошуватимуть на обласні зльоти. Найздібнішим даватимемо рекомендації до вступу на факультети журналістики університетів. Мають, є серед вас такі, хто мріє про професію журналіста! Тільки не покладайтеся на стінку газету, пробуйте своє перо і на сторінках обласної молодіжки.

Тож чекаємо ваших листів з цікавими повідомленнями, розповідями, фотознімками. Про враження від канікулів, захоплення свого товариша, незвичайний вечір відпочинку, проблеми самоврядування у вашому класі, нерядові комсомольські збори... Тем багато. Перечитайте ще раз спогад ветерана, колишнього диткора М. П. Сухова, аби пересвідчитися — так багато є про що писати.

Запрошуємо дружити з «Молодим комунаром» не лише старшокласників, а всіх, у кого є бажання брати участь у громадському житті, писати й фотографувати.

«Повідомляють юнкори» — така рубрика може з'явитися у газеті найближчим часом. Все залежить від вас, юні наші читачі!

ЖУРНАЛІСТИ «МОЛОДОГО КОМУНАРА».

Хемінгуей? З навантаженням

Можливо, ми звертатимемося не за адресою, але оскільки ваша газета стала в нашій сім'ї дуже популярною і ми із задоволенням читаємо й говоримо надруковані в ній матеріали, вирішили звернутись саме до вас. Навіть якщо ви не опублікуєте нашого листа, надіємось, що передасте його в ту організацію, котра в силах вирішити зачеплену нами проблему.

А суть її ось у чому. Не перший рік і не вперше говоримо ми про дефіцит хороших книг. Їх немає. Хоча нашому місту у цьому відношенні «порозло» більше, ніж іншим. Чим же? А тим, що ми могли купити більш-менш цікаві і потрібні книжки на критому ринку у видні, коли з'їжджаються магазини із сіл та районів області. Скільки це коштує сил, здоров'я і нервів, знає тільки той, хто приходить сюди ще адосвіта в будь-яку погоду. Ми завжди там. «Духовна» їжа для нашої сім'ї багато важить, тому були майже щасливі, що могли купити хоч соту долю того, що надходить на прилавки. Тепер же радість наша починає затьмарюватись. І винює цьому — продаж книг із навантаженням.

І писалося, і говорилося, і обцялося —

не повинно цього бути, а воно як було, так і є.

Це й примусило взятись за ручку. Деякі магазини постійно вивозили книги в «подарунках» — з Компаніївки, Піщаного Броду, Малої Виски. У них і вдома, на місці рідко пристойні книги бувають у вільному продажу — тільки в пакетах.

Та правду кажуть, що лихий призвід — людям захохот. Останнім часом, хто б не виїжджав торгувати книгами — у всіх «подарунки». Та ще й з вагомими навантаженнями. Раніше в додаток продавці із Компаніївки, наприклад, клали непотребу на 30—40 процентів від основної суми, а тепер на всі 100. А продавець із Оситняжки взагалі всі книги «перев'язала». Найбільше ж нас і тих, хто був тоді на ринку, обурило поведінка книготоргівельників із Новомиргорода, які 27 листопада минулого року книги вартістю 3 карбованці 10 копійок продавали з навантаженням в 4.20. Ось такі «подарунки».

Навіть у міських книжкових магазинах почали звозити «досвід» сільських колег. Нещодавно на Набережній продавали Хемінгуей, звичайно, із вагомим навантаженням. Все це трапилося, думаємо, тому,

що ми занадто звикли мовчати. Мовчимо, коли в книжкових магазинах немає нічого, крім «макулатури», мовчимо, коли бачимо, що книги, про які тільки чуємо, в основному одними і тими ж людьми здаються на обмін в «Букініст» (значить, той, хто ближче до прилавка, до бази, їх купляє), мовчимо, коли нам кладуть найбезсовісніше навантаження. Скільки ж можна мовчати? Пора карати всіх, хто порушує закони.

Ви, до речі, писали про неподобства в торгівлі дефіцитними товарами, зокрема книгами, в Знам'янці. З великою цікавістю прочитали цей матеріал і ще раз впевнились, що якби систематично перевірялись підсобки наших магазинів, у торгівлі було б більше порядку.

Ми часто їздимо подорожувати, особливо в Молдавію. І нам дуже сподобалась гласність у продажу книг в м. Бендери. В папку, котра лежить у магазині на прилавку, щоразу записується кількість екземплярів книг, що надійшли у продаж. Папка лежить на чільному місці, все на виду, без всіляких дописів, приписок. Невже у нашій області не можна так зробити?

К. КЛИМЕНКО.

м. Кіровоград.

ДЕ НАШЕ МИЛОСЕРДЯ?

Думаю, що тема мого листа не залишить нікого байдужим. А пишу я про кричущий факт антилюдяності молодих батьків, свідком якої я стаю.

Десять місяців тому йшов я біля кільцевої дороги по шосе на Бобринець на свою садову дільничку. У лісопосадці звернув увагу на трьох дітей, які між собою щось не помирили. Підійшов до них. Розпитував. І от що я вияснив.

Прізвища дітей — Максименко. Колі — 13 років, Люді — 10, Руслану — 6. Батьки їхні живуть в селі Наглядівка Компаніївського району, мати працює на свинофермі, батько тракторист. Цього дня мати відправила їх з дому в Добровеличківський інтернат, з якого вони втекли в цьому році вже втретє. У Колі були гроші на дорогу і конверт з листом в інтернат. За словами дітей, їм наказала мати їхати в інтернат попутним транспортом і не заходити в Кіровоград, щоб не затримала міліція.

...По дорозі якраз їхав міліціонер на мотоциклі, я зупинив його і попросив зайнятися дітьми. На жаль, він відмовився. Оце міліція!

Діти були голодні. Шкода, що і я не мав нічого з собою їсти. Ледве вдалося вмовити їх йти до бензоколонки, де їх можуть нагодувати і посадити на попутний транспорт. Вони ще посперечалися, але потім пішли-таки до бензоколонки.

Ось така печальна історія. Пишу про це, щоб усі знали тих батьків, які вигнали дітей з хати.

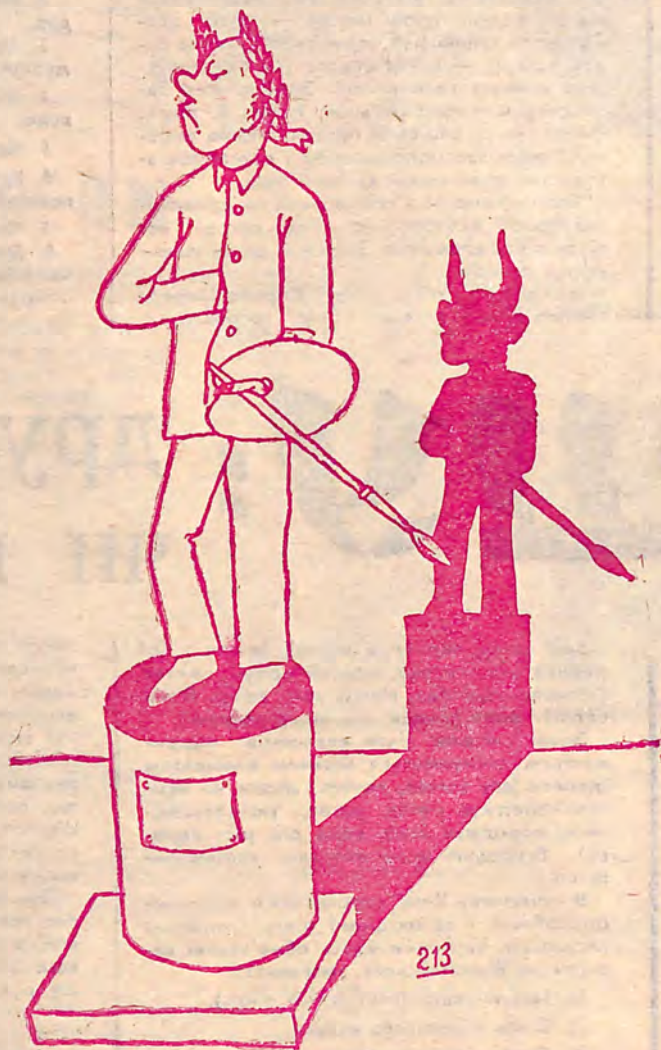
Дивусь ще й байдужість до долі дітей і правління колгоспу, сільради, партійної, профспілкової і комсомольської організацій. Адже не могли не бачити вони, що робиться в родині Максименків.

Чому сьогодні дітей виселяють з рідних сіл? З свого дитинства пам'ятаю, що в нас у колгоспі також були діти-сироти, і росли, і виховувалися вони на місці, в колгоспі. І з них вийшли хороші люди. Тепер ми втратили почуття милосердя і людяності, зігнавши усіх дітей у величезні інтернати, де вони приживаються дуже важко.

Так я думаю, а що про це скажуть читачі, особливо молоді?

А. ПОПОВКІН.

м. Кіровоград.

Без слів.

Мал. В. ГОРДІЙЧЕНКА.

По дорозі якраз їхав міліціонер на мотоциклі, я зупинив його і попросив зайнятися дітьми. На жаль, він відмовився. Оце міліція!

Бідолашна Олена Сергіївна

На екрані — спотворені ненавистю юні вродливі обличчя, цинічно-жорстокі посмішки, шантаж і зухвала спроба «купити» вчительку. Хто вони? Її учні. Звідки вони?

Під час вимушених «вікон» у зйомках фільму «Забута мелодія для флейти» Ельдар Рязанов почав, а трохи згодом успішно закінчив «позапланову» стрічку «Дорога Олена Сергіївна». Задум цієї картини вже давно володів думками відомого кінорежисера. Але...

Напочатку 80-х років зняти фільм не дозволило щорічне керівництво Держкіно СРСР. Одноименна п'єса Л. Разумовської вважалася неофіційно забороненою.

Дуже вже гострі, злободенні питання виховання підростаючого покоління і сучасної школи порушувала ця п'єса. Міністерство освіти також «підтримало» керівну думку кінематографічної верхівки: «У нашій країні «такі» школярів немає, учні й вчителі живуть «чуттям єдиної родини».

Звідки ж тоді так звана «золота» молодь, прояви соціальної нерівності, починаючи вже з першого класу? Сучасна школа, як, до речі, й комсомол, давно перетворилися на проміжні східники шляху до номенклатурної посади: без атестата зрілості й належності до лав «молодшого брата партії» неможливо здійснити стрімкий ривок угору по бюрократично-ієрархічній драбині.

Ельдар Рязанов зняв досить-таки несподіваний для своєї творчості фільм. Після «класичних» міських казок митець звернувся до болючого суспільно-критичного матеріалу — процесу виховання наших нащадків. До речі, стрічку було прийнято без жодної купюри.

Марина Нейолова грає головну роль вчительки у м'якій, стримано-ненав'язливій манері, де-що старомодній на фоні розкутості її колег — молодих, але, за винятком Наталії Щукіної, вже знайомих зі щемливими лавами десятиї музи. Всі троє мають за плечима головні ролі. Федір Дунаєвський — у «Кур'єрі», Андрій Тимошинов — у «Шантажисті», Дмитро Мар'ямов свого часу виконав головну «партію» у стрічці «Вище за райдугу».

...Отже, одного літнього вечора до вчительки математики несподівано завітала невеличка компанія: троє хлопців і дівчина. Її учні. Прийшли, щоб поздоровити з днем народження, про який вона, самотня й заклопотана турботами про хвору матір, зовсім забула. На обличчя вчительки — здивування, неприхована радість.

Цілковита ідилія: сидять всі п'ятеро за столом, п'ють чай із тортом, говорять про добре, розумне, вічне... А потім починається кошмар. Виявляється, що «дітки» завітали не від чистої серця і безмежної душевної доброти. Вони прийшли за ключем від сейфа, де зберігаються екзаменаційні роботи з математики. Двом із них «світять» погані оцінки. Та хлопці мріють вступити до інститутів, а не йти в ПТУ. Ключ їм потрібен для того, щоб підмінити свої роботи на заздалегідь підготовлені, де все «чисто».

Учні пропонують вчительці різні «дружні» послуги, але вона не погоджується піти на компроміс. І тоді починається відверте знущання. Перерізується телефонний шнур, жінку і її житло цинічно і безсоромно обшуковують, ламають меблі, б'ють посуд. Та все дарма.

І тоді головний ініціатор, блискучий учень,

який, до речі, написав роботу на «відмінно» і бажає лише «допомогти» друзям, робить останній цинічний вчинок. На очах у вчительки він намагається згвалтувати дівчину. Ні, не насправді, а лише з метою підлого шантажу, твє-рез розуміючи, що Олена Сергіївна не дозволить йому цього зробити. Юнак блискуче «грає» роль псевдонасильника, але ж дівчина і вчителька про це не знають!

Бідолашна Олена Сергіївна віддає йому ключа, а сама кінає життя самотужком. Запізніла моральне прозріння решти учасників драми вже нічим не допоможе... Страшний фільм.

Та чи треба категорично звинувачувати молодих героїв стрічки у такому фіналі? Вони пречудово засвоїли подвійну мораль дорослих і не розуміють, як це можна не піти їм назустріч, не «домовитися»?

Врешті, для чого потрібні п'ятірки в атестаті? Для того, щоб мати гарантію для вступу в інститут із парадного ходу. Бо з чорного вступают так звані «хребетні» й «мажори» — нащадки забезпечених і впливових батьків, «сильних світу цього». Із трійкою або навіть четверкою потрапити до омріяного престижного вузу неможливо. Що ж робити? Купляти коштовні подарунки «уплюбленим» педагогам, дзвонити в обласну чи райвно? Але ж це — суцільна дипломатія!

Так звідки ж вони, ці юні хлопці й дівчата? Хто їх такими зробив, сучасну нашу молодь? Годі «виставляти» одноозначно негативні оцінки комусь. Потрібно подивитися й на самого себе...

Ю. ЛУКАШЕВСЬКИЙ.

м. Новоукраїнка.

Так звідки ж вони, ці юні хлопці й дівчата? Хто їх такими зробив, сучасну нашу молодь? Годі «виставляти» одноозначно негативні оцінки комусь. Потрібно подивитися й на самого себе...

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

7 січня 1989 року

Сьогодні про китайську гімнастику ушу багато говорять. А може, пора від слів перейти до діла!

Ушу... Вперше про цю гімнастику згадується ще в XI—III віці до н. е. Надалі вона розвивалась і як оздоровча система і як вид художньої гімнастики. Яка ж користь від ушу? Фізичний гарт плюс вміння керувати своїми почуттями, волею, настроєм. Ушу формує характер, поліпшує координацію рухів, підвищує працездатність і витривалість.

В основному, усі стилі ушу поділяються на дві великі групи: перша — група зовнішнього стилю (тут переважає фізична сила) і друга — внутрішнього (використовується енергія противника). Здебільшого застосовується людьми віком понад 40 років. Поділ на ці два стилі певною мірою умовний; вони взаємопроникливі і взаємозбагачувальні в загальній системі ушу.

Вся система ушу побудована на древньокитайській філософії, в основі котрої лежать п'ять елементів. Звідси й назва ушу — «п'ять основ».

Що ж це за п'ять основ? Дерево (народження, ранок, зелений колір), вогонь (роз-

Ми хочемо познайомити вас із спрощеним варіантом 24-ї форми. Вивчати комплекс належить по елементах, з'єднуючи їх у форми (див. малюнки).

При виконанні слід урахувати такі принципи:

1. Тренування краще проводити на відкритому повітрі чи в добре провітреному приміщенні.

2. Займатися краще вранці і ввечері, щодня.

3. Одяг повинен бути вільним і не стримувати рухів.

4. Всі рухи повинні виконуватися усвідомлено.

5. Не відволікатись.

6. Рухи голови, рук, ніг, корпусу та очей повинні бути скоординовані.

7. Кожний рух йде від стегон.

8. Дихання — діафрагмальне (нижньою частиною живота).

Правильне дихання, повільний ритм рухів, складнокоординаційний характер комп-

6. Права ступня розвертається під 45 градусів уліво. Ліва нога підтягується до правої. Сійка дін-бу (гвоздика). Погляд на праву руку. Вдих.

7. Ліва нога піднімається. Корпус розвертається уліво.

8. Ліва нога стає на п'яту, вага тіла — на правій нозі. Корпус розвернуто на 90 градусів відносно першої позиції. Права рука починає рух униз, ліва — нагору. «Куля» нібито роздавлюється.

9. Вага тіла переноситься на ліву ногу. Ліва рука піднімається нагору до рівня очей, права йде вниз до рівня стегна. Пальці лівої руки спрямовані угору, правої — вперед. Погляд на ліву руку, в центр долоні (лаогун). Видих.

10. Ця форма називається «розчешіть гриву тійкому коневі». Завдяки таким образами тайцзицюань часто називають «фізичним методом вправи свідомості». У рухах з 10 по 19 ця вправа повторюється ще двічі. Необхідно слідкувати за чергуванням перенесення ваги тіла з лівої ноги на праву, правильності дихання (рух назад — вдих, вперед — видих), правильним положенням долонь.

20. «Лелека розправляє крила». Права рука піднімається до лівої, долонею угору, ліва повертається долонею вниз. Права нога приставляється до лівої на півкроку.

21. Корпус повертається вправо. Вага тіла — на правій нозі, ліва на носочку. Права рука рухається угору і направо, ліва рука — вниз. Погляд на праву руку. Вдих.

22. Корпус розвертається вліво. Права рука продовжує рух угору, ліва — вниз. Погляд — прямо.

23. Права рука рухається по колу вниз, ліва — вбік і угору. Видих.

24. Ліва рука піднімається до рівня плеча, долонею вправо, права — вниз, долонею угору.

25. Ліва нога підтягується до правої, легко торкаючись носком підлоги. Корпус розвертається вправо. Ліва рука піднімається до правого плеча. Права рука піднімається угору, долонею до себе. Погляд на праву долонею. Вдих.

26, 27. «Почистити коліно». Лівою ногою робите крок уперед. Ліву стопу ставите спочатку на п'яту. Праву рукою робите поштовх уперед, торкаючись вуха. Ліва рука обводить («чистить») коліно. Вагу тіла переносите на ліву ногу. Корпус тримайте прямо. Погляд на праву руку, кінчик вказівного пальця. Видих. В рухах — з 28 по 37 форма «почистити коліно» повторюється ще двічі. Зверніть увагу на правильність погляду.

Перша частина вправ завершена. Чи є резон ознакомлювати вас, шановні читачі, із рештою вправ! Річ у тім, що сьогоднішня публікація — не самовчитель, а лиш допоміжний матеріал. Адже навчати гімнастиці тайцзицюань повинен досвідчений інструктор.

І все-таки!.. Право вирішувати надається читачам: бути в «МК» ушу чи ні. Чекаємо листів. Можете телефонувати [2-29-92, 4-66-79].

УШУ: друкувати чи ні?

виток, день, червоний колір), земля (середина дня, сезону, жовтий колір), метал (початок занепаду, кінець дня, вечір, білий колір) і вода (кінець, ніч, колір чорний).

Зовні система п'яти елементів підтримується, стимулюється кожним елементом (дерево дає вогонь, вогонь, діючи на землю, народжує метал, метал, розплавляючись, породжує воду, вода дає ріст дереву). В середині ж — навпаки взаємознищується.

В сучасному Китаї спортивними органами розроблені і затверджені п'ять основних напрямків, за якими йдуть обов'язкові виступи на Всекитайських змаганнях:

- 1). Тайцзицюань (внутрішній стиль).
- 2). Стиль південного кулака.
- 3). Стиль довгого кулака.
- 4). Силовий стиль.
- 5). Стиль ба-гуа.

Для змагань і занять в КНР розроблено кілька видів внутрішніх форм. Це форми 24, 48, 84 та 108. Найпростіша форма з них — 24-а.

Принципи, за якими будується послідовність рухів комплексу тайцзицюань, — взаємоперетворюваність протилежностей (за підняттям — опускання, рух вперед — рух назад) без будь-яких перерв чи зупинок, плавно й гармонійно, в чому проявляється цілісність організму і що відповідає природі. Нахилання, повороти та інші рухи тіла скоординовані за принципом кругового руху, тому вони знімають усяку напругу й забезпечують «внутрішню й зовнішню гармонію».

Однією з найбільш популярних в ушу є гімнастика плавних рухів тайцзицюань. Основу цієї системи рухів склали, як говорять легенди, «рух води і хмар, хитання дерев під вітром, поведки змії і птахів». Тайцзицюань вміщує в собі набагато більше, ніж техніку бою. В ньому зосереджена вікова мудрість народної медицини, краса і поезія граціозних рухів, а як оздоровча гімнастика він (тайцзицюань) воістину підходить усім.

лексу нормалізує діяльність центральної нервової системи, емоційний статус, знімаючи явища стресу, сприяє повній вентиляції легень, стимулює обмін речовин, тренує серцево-судинну систему. Гімнастика тайцзицюань сприяє також загальному фізичному розвитку; зміцнюються м'язи тіла, поліпшується витривалість і гнучкість. Цінністю комплексу є також його універсальність: його можна виконувати в будь-якому місці і в будь-який час.

При виконанні форм слід пам'ятати: корпус повинен бути постійно вертикальним, коліна зігнутими, лікті — спрямовані вниз, вага тіла переноситься з однієї ноги на іншу, рухи округлі, йдуть із попереку.

Заняття перше

1. Станьте прямо, ноги на ширині плечей. Вага тіла плавно переноситься з однієї ноги на іншу. Положення голови відповідає принципу природності (цзижань), тобто тримайте голову прямо, підборіддя втягнуте. Спина ледь зсутулена, але горбитись не треба. Внутрішня поверхня стегон напружена. Руки опущені і розслаблені.

2. Руки починають повільно підніматися, ніби «випливають» на поверхню «води». Поперек розслаблений. Лікті спрямовані вниз. Вдих.

3. Руки піднімаються на рівень плечей. Кисті розслаблені. Пальці (зокрема, вказівний і середній) природно випрямлені і ледве напружені. Великий палець відведено вбік. В центрі долоні повинно бути невеличке заглиблення, так звана «хукоу» (тигрова паща). Ви повинні відчувати легеньке поколювання в кінчиках пальців.

4. Руки опускаються, як «падаючий з дерева листок» до рівня поперека. Коліна згинаються. Видих.

5. Права рука по колу піднімається угору, долонею вниз, на рівень плеча. Ліва рука підводиться під праву, долонею угору, на рівні попереку. Ви «тримаєте величезну кулю».

ОБЛАСНА ФЕДЕРАЦІЯ

В наш екстремальний час, коли непомірно зросла нервова навантаженість на організм і невинуватість зменшилась фізична рухливість населення, як ніколи зростає значення фізкультури і спорту.

Серед усіх видів спорту, значення яких важко переоцінити і що тільки-но розвиваються, великої

популярності у людей набуває гімнастика ушу. Вже створені Все-союзна і республіканська федерації гімнастики ушу, вироблено статуту. І ось 25 грудня таку федерацію створено і в області. Очолив її молодий лікар другої дитячої поліклініки, голова кооперативу «Оптиміст» Володимир ЯРОВИЙ.

— Я побував недавно в Києві на республіканській конференції, — сказав В. Яровий. — Цифри, що там наводились, просто жахливі: багато юнаків за станом здоров'я непридатні для служби в армії, а ще більше мають різні відхилення від норми. Сподіваюсь, якнайширше залучення

юнаків до гімнастики ушу, як на мене, допоможе подолати це, по-годьмось, страшне явище.

Затверджено методологічну, тренерську та суддівську комісії, які ввійшли досвідчені фахівці, що пройшли спеціальні курси з гімнастики ушу.

На базі СШ № 32 і № 24 діють дві групи з гімнастики ушу.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

7 січня 1989 року

39 по 15 січня

9 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Артистка з Грибова». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 10.50 — Новини. 11.00 — Короткометражні художні фільми для дітей. «Тамбулабу», «Мішель і Мишко». 12.05 — Про що співають діти Землі. 15.30 — Новини. 15.40 — Зустріч з поетом Ю. Ентіним у Концертній студії Останкіно. 16.40 — Прем'єра документального фільму «За дружбу» Оулу — Одеса. 17.00 — Дитяча година. Французька мова — дітям. «Зима прийшла». «Дід Мороз і Сірий вовк». Мультфільм. 18.00 — Новини. 18.05 — «Щедрий вечір, добрий вечір». 18.40 — Хвилини поезії. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «А в цій казці було так...». Мультфільм. 19.15 — Короткий XIX партконференції. «Автопортрет». Про економіку. Публіцистична програма. 20.00 — Опера Дж. Пуччіні «Тоска». Вистава театру «Арена ді Верона» (Італія). 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — Продовження опери «Тоска». 23.20 — Зустріч з пресою. Питання соціальної політики в країні. 23.35 — Сьогодні у світі. 23.50 — Прем'єра документального фільму «І дух смирення, терпіння, любові...».

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Грає оркестр народних інструментів. 17.10 — Науково-популярний фільм «Маленький лев». 17.30 — «Господарем на землі» Агрофірма «Провесень» на Львівщині. 18.00 — Телепортарена. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Фортепіанна музика. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Час рішення — час дій». Житлова програма «Перспективи реальності». 20.00 — «Теле-сеанси лікаря Анатолія Кашпіровського». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Дитячий сеанс. Науково-популярні фільми «Кому потрібна геометрія!» «Секрети природи» «Аргонавти». 9.00 — Італійська мова. 9.30 — «Цей фантастичний світ» «Уміння нідати м'яч» Фільм-вистава. 11.00 — Музичний огляд. «Метроном». 11.45 — Новини. 11.50 — «У злагоді з природою». Документальний телефільм «Долина нарзанів». 12.10

— Фільм — дітям. «Чемпіон». 13.15 — «Музичні дозвілля». 17.00 — Новини. 17.15 — «Всі люблять цирк». 18.00 — «Служу Радянському Союзу!». 19.00 — Програма телебачення Киргизії. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Луна над площею». Документальний телефільм. 20.30 — Виступ тріо баяністів Красноярського педагогічного училища. 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — Екран документального фільму. «За казкою стіною». 22.40 — Музична передача «Ранкова пошта» (повтор). 23.10 — Новини.

ВІВТОРОК

10 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 1 серія. (Франція). 9.50 — Зустріч з поетом Ю. Ентіним у Концертній студії Останкіно. 10.50 — Новини. 11.00 — Дитяча година. Французька мова — дітям. «Зима прийшла». «Дід Мороз і Сірий вовк». Мультфільм. 12.00 — Документальний телефільм. 15.30 — Новини. 15.45 — Прем'єра документального фільму «Інварафон». «Іскандеркуль». «Побачення з Вільносом». 16.45 — Прем'єра фільму-концерту «Шляхи кобзарів». 17.10 — Свято новорічної ялинки в Кремлі. 17.55 — Новини. 18.00 — Наука: теорія, експеримент, практика. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Влада — Рада». Про роботу Центральної виборчої комісії. 19.30 — «Резонанс». Світова економіка на порозі третього тисячоліття. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального фільму «Балетні варіації. 22.25 — Сьогодні у світі. 22.40 — «Актуальний об'єкт». Прем'єра документального телефільму «Знування».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.30 — «Доброго вам здоров'я». 9.50 — Художній телефільм. «Три лимони для нокаута». 10.55 — Все про кіно. 12.05 — Свято новорічної ялинки. 13.20 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — «Обліновець перепису населення». Науково-популярний фільм. 17.00 — Для дітей. «Веселна». 17.30 — Телефільм «Дзвоник у вечірній школі». 18.00 — «Народовладдя». Екологічний рядок — у передвирному платформі. 18.30 — Музичний фільм «Мелодія сонячного краю». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Авторський концерт композитора П. Майбороди. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального фільму «Вибори: факти і коментарі». 21.50 — Продовження авторського концерту композитора П. Майбороди. 23.30 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Дитячий сеанс. Науково-пізнавальний журнал для школярів «Зірочка». 9.10 — Французька мова. 1 рік навчання. 9.40 — Прем'єра музичного фільму «Перед концертом». 10.00 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.30 — «Через терни до зірок». Художній фільм із субтитрами. 1 і 2 серії. 12.55 — Документальні телефільми «Знайди свою зірку», «Залучення». 13.35 — Новини. 13.40 — Концерт симфонічного оркестру Держтелерадіо Карельської АРСР. 17.00 — Новини. 17.15 — Прем'єра художнього телефільму «Випадок в аеропорту». 1 серія. 18.35 — Грає С. Малинін (фортепіано). 19.00 — «Трохи лініше Північного полюсу». Документальний

фільм. 19.15 — Футбол. Товариська зустріч. «Динамо» (Тбілісі) — «Вердер» (ФРН). У перерві — Вечірня казка. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального телефільму «Випадок в аеропорту». 1 серія. 23.10 — Новини. 23.15 — Художня гімнастика. Чемпіонат СРСР.

СЕРЕДА

11 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 1 і 2 серії. 11.00 — Новини. 11.10 — Мульті-концерт. 11.50 — «Що знає про кохання кохання». Ліричний концерт. 12.25 — Документальні фільми. 15.30 — Новини. 15.45 — Прем'єра документального телефільму «Музична скарбниця». Е. Гріг. 16.55 — Дитяча година. Англійська мова — дітям. П. Чайковський. «Лускунчик». Читасмо книжку. 18.00 — Прогрес, інформація, реклама. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Мультфільми для дорослих. 19.15 — «Це ви можете». 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального фільму «Свято слов'янської писемності і культури. 23.00 — Сьогодні у світі. 23.15 — Прем'єра фільму-концерту «...І час збирати каміння».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Студія «Золотий ключик». Зустріч школярів з кінорежисером В. Грамматіковим. 10.20 — Документальний телефільм «Вузлики пам'яті». 10.35 — «Шкільний екран». 10 клас. Основні інформатики і обчислювальні алгоритми роботи з графічною інформацією. 11.05 — Грає О. Ботвиннов. 11.55 — Новини. 12.05 — «Екран молодих». 16.30 — Новини. 16.40 — До 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. М. Лисенко. Кантата «Радуйся, ниво не-политая» на вірші Т. Г. Шевченка. 17.00 — «Скарбниця». Телеальманах Львівського відділення українського фонду культури. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Мультфільм. (Кіровоград). 18.30 — Музичний фільм «Купалінка». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Усім миром. Громадсько-політична програма. 20.00 — Баскетбол. Кубок Коча. «Будівельники» (Київ) — «Ортез» (Франція). 2-й тайм. 20.35 — Оперативний пост «АК». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — «Щедрий вечір добрим людям». Відеоповтор концертної програми від 1.1.89 р. 23.10 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Геометричні фантазії». 8.35, 9.35 — «Світ, що нас оточує». 1 кл. Москва — столиця СРСР. 8.55 — «Зимового дня». 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.35 — «Художник К. Васильєв». 10.35, 11.35 — Загальна біологія. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — Новини. 12.10 — «Випадок в аеропорту». Художній телефільм. 1 серія. 13.25 — «Свято кита». 13.50 — Прем'єра документального телефільму «Поки спить річка». 17.00 — Новини. 17.10 — Прем'єра художнього телефільму «Випадок в аеропорту». 2 серія. 18.25 — Ритмічна гімнастика. 18.55

— Футбол. Міжнародний юнацький турнір пам'яті В. Гранатіна. Збірна СРСР-1 — збірна США. У перерві — 19.45 — Вечірня казка. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального телефільму «Випадок в аеропорту». 2 серія. 23.05 — Прем'єра документального фільму «Ми — художники». 23.15 — Новини.

ЧЕТВЕР

12 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 2 і 3 серії. 11.10 — Новини. 11.20 — Дитяча година. Англійська мова — дітям. П. Чайковський. «Лускунчик». Читасмо книжку. 12.20 — «Питання громадянам країни». Документальний фільм. 12.30 — «Північні дзвони». Фільм-концерт. 15.30 — Новини. 15.45 — «Щасливий дуєт». 16.15 — «Мене вбивали багато разів...». Документальний фільм. 16.45 — «Здрастуй, музико!». 17.20 — Прем'єра документального фільму «Польща живе!». 17.55 — Новини. 18.00 — «...До шістнадцяти і старші». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Питання громадянам країни». Документальний фільм. 19.10 — Фотоконкурс «Я люблю тебе, життя». 19.15 — «Влада — Рада». 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 2 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального фільму «У нас суворі епохи...». Про життя і творчість В. Мухомі. 22.45 — Сьогодні у світі. 23.00 — Фестивалі. Конкурси. Концерти.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Прикарпатські самоцвіти». 10.05 — Кіноальманах «Горизонти» НР 45». 10.45 — Концерт народної артистки УРСР Л. Забілястої. 11.40 — Для дітей. «Старти надії». 12.10 — Новини. 12.20 — «Грай соловейко». 16.30 — Новини. 16.40 — Для школярів. «Веселна». 17.10 — Республіканська фізико-математична школа. Метод математичної індукції. Передача 1. 17.40 — Співають і танцюють діти. 18.00 — «Шляхом оновлення». Госпрозрахунок на шахтах Донбасу. 18.30 — Музичний фільм «Наша сестра — оперета». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Заради істини». Діалог атеїстів і богословів. 20.10 — Естрадний концерт. 20.35 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального фільму «Вибори: факти і коментарі». 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.05 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Народження еталону». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 2 кл. Зима в лісі. 8.55 — «Нам'яний щит Русі». 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.55 — Прем'єра науково-популярного фільму «Випадково відкритий альбом». 10.05 — «Наш сад». 10.35, 11.35 — Фізика. 7 кл. 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Новини. 12.10 — «Випадок в аеропорту». Художній телефільм. 2 серія. 13.25 — Р. Вагнер. Увертюра до опери «Тангейзер». 13.40 — «1000 років і 3 дні». Прем'єра документального фільму. 17.00 — Новини. 17.10 — Прем'єра художнього телефільму «Випадок в аеропорту». 3 серія. 18.25 — Концерт ансамблю солістів оркестру Великого театру СРСР. 19.00 — Баскетбол. Кубок європей-

ських чемпіонів. Чоловіки. ЦСКА — «Макнабі» (Ізраїль). У перерві — 19.40 — Вечірня казка. 20.45 — Концерт радянської пісні. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра документального телефільму «Випадок в аеропорту». 3 серія. 23.05 — Новини.

П'ЯТНИЦЯ

13 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 3 серія. 10.00 — Концерт юних вокалістів «Васелі нотки». 11.00 — Новини. 11.10 — Свято слов'янської писемності і культури у Новгороді. 12.20 — «Народна творчість». Телеогляд. 15.30 — Новини. 15.45 — Фільм — дітям. «Тамбулабу старого парку». 17.00 — Прем'єра документального фільму «Тестування країни». 17.40 — А. Шнітке. Епілог з салету «Пер Гюнт». 18.15 — Новини. 18.20 — Мультфільми «Жадібний Кузя». «Вперше на арені». «Казка про білу криницю». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Інтерсигнал. 19.30 — Хвилини поезії. 19.35 — Прем'єра художнього телефільму «Людина, яка сміється». 3 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — «Це було... було». 22.05 — Прем'єра телевізійної «Гра в детектив». Випуск 3. «Будні інспектора». 23.20 — «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Сонячне коло». 9.50 — Кінопрограма «Особистість і час». 10.35 — Слово про великого художника. 11.05 — Виступає ансамбль народних інструментів Литовської РСР «Клайпедські музиканти». 11.40 — «Шкільний екран». 10 клас. Російська література. 12.15 — Молодіжна студія «Гарт». 13.30 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Концерт симфонічної музики. 17.15 — «Земле моя». Рісоложіння: зона екологічного ризику. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Мультфільм. (Кіровоград). 18.30 — Фільм-концерт «Співає О. Устинова». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Кооператив — крок другий. Про розвиток кооперативного руху на Кіровоградщині. (Кіровоград). 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 21.50 — Художній телефільм «Джек Восьмьоркін — американець». 1 серія. 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Сім раз відміряй...». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — О. Толстой. «Дитинство Микити». 4 кл. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учні ПТУ. М. Горький. «На дні». 10.35 — Інтерсигнал. Програма Інтербачення. 11.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 11.35 — Новини. 11.40 — «Випадок в аеропорту». Художній телефільм. 3 серія. 12.55 — Музична передача «Наша Земля». 13.50 — Прем'єра документального фільму «Ону». 17.00 — Новини. 17.15 — Екранізація літературних творів А. Чехова. «Весілля». Художній фільм. 18.25 — Прем'єра документального фільму «Театр і п'єса». 18.45 — Мультфільми «Дівочі візерунки». «Марусина карусель». 19.25 — Тестує міст РРФСР. Програма Читинської студії телебачення. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Грає Е. Москвітін (арфа). 20.30 — Ритмічна гімнастика. 21.00 — «Час». 21.40 — Вибори: факти і коментарі. 23.50 — Екранізація літературних творів А. Чехова. «Весілля». Художній фільм. 23.05 — Новини.

СУБОТА

14 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Грає духовий оркестр Казанського музичного училища. 8.50 — «Домашня академія». 9.30 — Інститут людини. 10.20 — Прем'єра документального телефільму «День поминання». 10.50 — Творчість народів світу. 11.25 — «Як ми відпочиваємо». 12.30 — «Залиши з нами». Про проблеми лікування і профілактики наркоманії. 13.00 — «Кіно-мистецтво союзних республік». Молдавське кіно. 14.30 — Новини. 14.45 — «У світі тварин». 15.45 — «Сердце моє ларець, і положена була в него радість». Про творчість письменника Б. Шергіна. 16.50 — Фільми за участю А. Папанова. «Діти Дон-Кіхота». 18.05 — Міжнародна програма. 19.05 — Музика в ефірі. 20.00 — Новорічна музична ніч. Виступ зірок класичного, джазового і естрадного мистецтва (повтор від 1 січня з II програми). 21.00 — «Час». 21.40 — Супутник телеглядача. 21.55 — Продовження передачі «Новорічна музична ніч». 23.55 — «Монтаж». Молодіжний телефайлетон. 00.55 — Новини.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «Народні таланти». 10.15 — Резерв. 10.20 — «Театр і час». 11.05 — Концерт Північного російського народного хору. 11.55 — До 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. «Мати-наймика». Вистава Донецького драматичного театру ім. Артема. 12.40 — В перерві — Новини. 13.45 — Для дітей. «Зимові візерунки». 14.45 — Доброго вам здоров'я! Феномен лікаря К. П. Бутейка. 15.30 — Для дітей. Художній фільм «Остання двійка». 16.30 — «Молоді голоси». 16.45 — «Скарби музеїв України». Л. Терлицький. «За карбованим словом історії». 17.00 — «Суботні зустрічі». 18.30 — Сатиричний об'єкт. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост «АК». 19.40 — Прем'єра телефільму «Буду щаслива, якщо...». Студія «Укртелефільм». 20.45 — На добраніч, діти! 21.40 — Художній телефільм «Джек-Восьмьоркін — американець». 2 серія. 22.45 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Сільська година. 9.15 — Звучать, звучать канклай. 10.00 — До утворення Чечено-Інгушської АРСР. Документальні телефільми «Грозний», «Живіть довго», 10.40 — «Ми веселі, щасливі, талановиті!». Художній фільм із субтитрами. 12.10 — Держтелерадіо Української РСР. Програма Ворошиловградської студії телебачення. 13.10 — «Телевізійний музичний абонемент». «Грудневі вечори». 14.20 — Фільм — дітям. «Мама». 15.45 — Всесоюзний телеконкурс молодих виконавців радянської естрадної пісні «Юрмала-89». Московський регіональний етап конкурсу. 13.15 — «...До шістнадцяти і старші». 19.00 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. «Атланта Хорнетс» — «Детройт Пістонс». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародні відносини: історичний досвід і проблеми. 21.00 — «Час». 21.40 — Показують театри країни. «Котопотанська відьма». Фільм-вистава українського драматичного театру ім. І. Франка. 23.15 — Новини.

НЕДІЛЯ

15 СІЧНЯ

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — «Чого і чому?». 9.30 — «Будильник». 10.00 — «Служу Радянському Союзу!». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Увага. Передача для дітей. 14.00 — Музичний кіоск. 14.30 — «Здоров'я». 15.20 — Найбільший музей світу. Лувер. 11 серія. 15.55 — Вестелі історії журналу «Ералаш». 16.25 — Театр Махмуда Есамбаєва. 17.00 — Сільська година. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Мультфільми. Прем'єра документального фільму «Казки для Попелюшок». 19.45 — «Тридцять три». Художній фільм. 21.00 — «Час». 21.40 — «Здрастуйте, лікарю!». 21.55 — Незабутні мелодії. Співає М. Магомасєв. 23.25 — Новини.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.50 — Для дітей. «Канал Д». 12.20 — Новини. 12.30 — Фільм-концерт «Білі крила». 13.35 — Художній фільм «Почни спочатку». 14.45 — Грає В. Кошуба. (Орган). 15.00 — «Село і люди». Нові форми господарювання у Фастівському районі Київської області. 15.30 — Виставки: «Сьогодні, завтра, згодом». Погода. (Експрес-інформація). 15.35 — Циркова програма «На льодовій арені». 16.00 — Слава солдату. (Кіровоград на Республіканському телебаченні). 17.00 — Музичний фільм «Нам рано жити спогадами». 17.45 — «Живе слово». Культура української мови. 18.15 — Срібний сезон Київського «Динамо-88». Відеорепортаж. 19.00 — Відеорепортаж. 19.35 — Концерт ансамблю «Заграва» Івано-Франківської області. 20.00 — Політ «Бумеранг». (3 цикли «Через обставини, що сплилися»). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній телефільм «Джек-Восьмьоркін — американець». 3 серія. 22.50 — Вечірній вісник. 23.25 — Чемпіонат СРСР з настільного тенісу.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — «Весілля». Художній фільм. 9.25 — «Де зимує літо». Документальний телефільм. 9.45 — «Грай, гармонь». 11.20 — «Олень і вовк». Мультфільм. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — «Руді». Документальний телефільм. 13.00 — Хоней. Чемпіонат НХЛ. «Лос-Анджелес Кінгз» — «Пітсбург Пінгвінс». 15.00 — «Таллінські музичні картинки». 15.20 — Мультфільми. 15.50 — До 60-річчя з дня народження Мартіна Лютера Кінга. Документальний фільм «Мартін Лютер Кінг». 16.10 — Всесоюзний телеконкурс молодих виконавців радянської естрадної пісні «Юрмала-89». Московський регіональний етап конкурсу. 19.00 — Прем'єра документального телефільму «Еміль Гітелес. Життя в музиці». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Це ви можете». 21.00 — «Час». 21.40 — «Здрастуйте, лікарю!». 21.55 — Екран друзів. «Татранська пастораль». Художній телефільм із серії «30 випадків маюра Земана». (СССР). 23.10 — Новини.

«Здрастуй, Новий рік» — вечори відпочинку молоді у дископрограмі «Олімпія» проходять щовечора 7.

У застосуванні декоративної косметики з'явилися деякі нові тенденції. Зокрема, нинішня мода вимагає підбирати рум'яна, губну помаду і тіні одного відтінку. Рожеві чи бордові повіки — незвично? Так, і тут треба бути обережним, щоб не надати очам хворобливого вигляду. Для цього злегка покрийте кольорові тіні білими чи сріблястими. Олівець при цьому бажаний сірий чи коричневий.

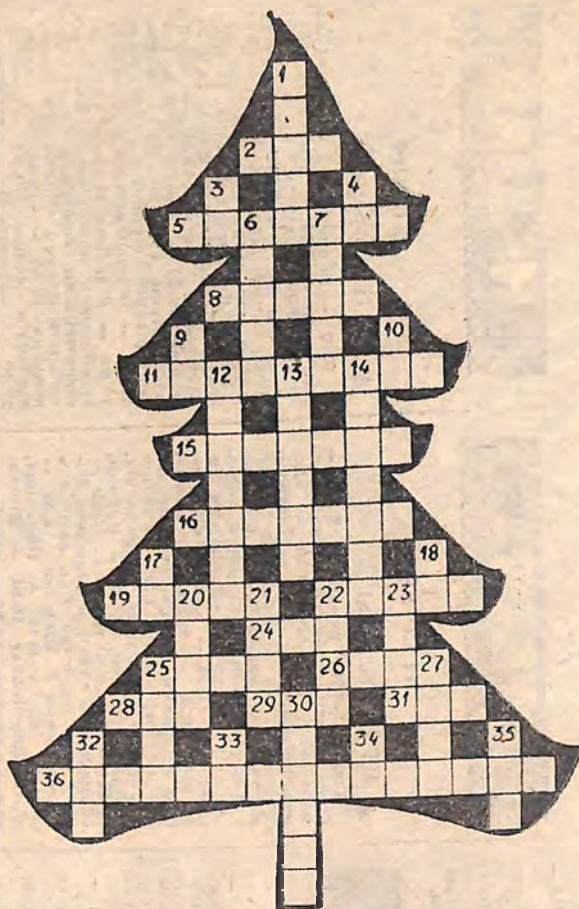
Якщо на верхніх повіках відтінок темний — то на нижні можна накласти голубий, бірюзовий, сірий, салатовий, але дуже небагато і при умові, що на віях є туш. Наймодніший колір туші — сірий. Якщо її важко купити, додайте білої пудри у звичайну чорну туш.

Кросворд «Ялинка»

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 2. Права притока Волги. 5. Поема Т. Г. Шевченка. 8. Виске стояче дзеркало. 11. Панівна роль одного класу щодо інших. 15. Інструмент для гравіювання. 16. Заборона на ввіз чи вивіз певних товарів. 19. Непролазна грязюка, драговина. 22. Автор пенталогії «Шкіряна панчоха». 24. Радянський кінорежисер, постановник відомих фільмів-казок. 25. Один з видів бойового шиккування піхоти. 26. Сузір'я. 28. Держава в Центральній Африці. 29. Грошова одиниця Румунії. 31. Вузький невисокий з'явисті вали льодовикового походження. 36. Одне з найбільших міст України.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Портівний вантажник. 3. Музичний звук. 4. Донський козак, соратник Разіна. 6. Подорож з круговим маршрутом. 7. Місто в Анголі. 9. Один із засновників товариства художників-передвижників. 10. Форма китайського вірша. 12. Воєначальник козацького війська. 13. Народний письменник Узбекистану. 14. Вид азійської антилопи. 17. Папірусний човен експедиції Тура Хейєрдала. 18. Український радянський письменник. 20. Атмосферні опади. 21. Хижий птах родини яструбових. 22. Частина бойового патрона. 23. Інструмент для письма. 25. Естонський радянський композитор, Герой Соціалістичної Праці. 27. Порт на Дону. 30. Жанр ліричної поезії. 32. Ріка в Китаї, Індії та Пакистані. 33. Американський письменник, родоначальник детективної літератури. 34. Одиниця площі. 35. Старовинна французька одиниця віддалі.

Склад В. МАНОЙЛЕНКО.

— Ну й підлабузник цей Микола! Навіть зачіску, як у голуби, зробив... Мал. О. ГУЦОЛА.

ГІМНАСТИКА ДЛЯ НІГ

Багатьом жінкам і дітям завдають прикросів нерівні ноги. Брюки, довга спідниця — це, звичайно, порятунок, а як бути на пляжі? Хоч зараз і не сезон, але... Рекомендуюмо кілька вправ, що допоможуть поліпшити форму ніг.

1. Ляжте на спину, підніміть обидві ноги під кутом 30 градусів і зробіть ними кілька кругових рухів управо, потім уліво.
2. Такі самі рухи — по

черзі лівою і правою ногами.

3. Станьте рівно, руки на пояс, зігніть ліву ногу і притуліть її ступню до коліна правої. Постарайтеся втриматися в такій позі якомога довше. Те саме — правою ногою.

4. Станьте, руки на пояс, зігніть праву ногу і підтягуйте її зігнутою до плечей. Те саме лівою.

5. Обхопіть ногу вище ступні долонями обох рук, стисніть і поступово пере-

совуйте руки вгору зі стискуваннями аж до стегон. Це одночасно допомагає зняти зайвий жир.

6. Поставте ноги п'ятками разом, носки якомога ширше і походите так по кімнаті.

7. Походіть по кімнаті таким чином: носки разом, п'яти якомога далі одна від одної.

Вправи робіть по 6—10 разів кожну в будь-який час, але не одразу після їди.

Чотири рецепти «пташиного молока»

РЕЦЕПТ № 1.

Тісто: 2 столові ложки какао, 1 склянку цукру (неповну) добре перемішати ложкою. Розмішуючи, поступово добавляти 3 яйця, 100 г маргарину (м'якого або розтопленого, тільки не гарячого), 3 столові ложки сметани, півложки соди (гашеної оцтом), 1 столову ложку борошна. Все добре перемішати, збиваючи, і вилити в теплу формочку, змазану маргарином. Тісто виросте, дайте охолонути і переріжте впоперек на 2—3 тонких коржі. Кожен корж перемажте кремом в 1—1,5 см.

Крем: На 0,5 л молока 4 столових ложки манної крупи. Зваріть кашу до густоти, щоб стояла ложка, охолодіть. Збийте добре 200 г масла м'якого з 1 склянкою цукру, поступово добавляючи по ложці манки. Додайте лимон, перепущений разом зі шкуркою через м'ясорубку, ще раз збийте до пишної маси.

Крем готовий, можете перемазувати коржі. Зверху торт залийте глазур'ю.

Глазур: 1 столова ложка какао, 3 столових ложки цукру, 2 ложки сметани. Все це варити на тихому вогні, помішуючи, поки не розійдеться цукор.

РЕЦЕПТ № 2.

Тісто: 1 столова ложка какао, 1 склянка сметани, 1 яйце, 1 склянка цукру, склянка муки, 0,5 чайної ложки соди. Все добре збити, розділити на дві порції у формочки і спекти в духовці 2 коржі.

Зваріть манну кашу (на 1 склянку молока 2 столові ложки крупи). Охолодіть і змішайте з попередньо збитою масою (200 г м'якого масла, 1 склянка цукру). Збийте до пишної маси, додайте половину лимона, перепущеного через м'ясорубку.

Готовий крем покласти шаром в 1,5—2 см на нижній корж. Зверху другий корж залити розтопленим шоколадом в 1—2 столових ложці молока. Потім поставити на 15 хвилин в холодильник.

РЕЦЕПТ № 3.

Можна спекти цей торт із кількох тонких коржів і помстити їх тонким шаром крему. Для цього потрібно: 50 г масла, 1 столова ложка меду, 2 яйця, 1 склянку цукру, 2 ложки молока, 4 столові ложки муки, змішати з 0,5 чайної ложки соди. Замісити тісто, розділити на

6 частин і покласти в холодильник на 1,5—2 години. Коржі розкачати і пекти до коричневого кольору. Формочки змастити маргарином і посипати манкою або мукою.

Змазати кожен корж кремом: 0,5 л молока, 2 столові ложки манки, 2 ложки масла. Зваріть кашу, охолодіть і добре змішайте із збитою масою (250 г масла і 1 склянкою цукру). Зверху торт залити глазур'ю.

РЕЦЕПТ № 4.

Тісто: 8 яєчних жовтків, 0,5 склянки цукру, 0,5 склянки муки, 60 г масла, 0,5 чайної ложки соди, гашеної оцтом, 1 столова ложка какао, дрібка солі. Замісити тісто і спекти коржі.

Крем: 8 білків, 1—1,5 склянки цукру збити (поступово додаючи цукор) до густої білої піни, додати 25 г желатину (попередньо желатин залити 1 склянкою води на 1 годину, потім на водяній бані довести до однорідної рідини і змішати з білками).

Готовим кремом залити корж (у формі) висотою 1,5—2 см. Дати охолонути, зверху залити глазур'ю або розтопленим шоколадом на молоці.

Відродження рокабіллі

Тридцять років тому стиль «рокабіллі» був одним з найпопулярніших. Його грали Білл Хейлі, Чак Беррі, Літл Річард, Джін Вінсент, ним починав славетний Елвіс Преслі. Шкіряна куртка й потерта джинсівка, вузькі штани й гостроносі туфлі, зачіска «ластівкою», природне звучання інструментів, без всіляких електронних чудес — усе це визначило музикантів «рокабіллі» серед найчистішого рок-н-ролу, стрижня рок-музики.

Поступово цей стиль забувався, з'явилися нові групи, нові інструменти, різноманітні синтезатори, електронні пристосування — з'явилася нова музика. Та все ж чогось не вистачало.

Наприкінці 1985 року троє молодих москвичів, які були переконані, що без рок-н-ролу немає щастя в житті, зустрілися і вирішили жити щасливо. Підклавши старий контрабас і підібравши собі назву «Містер Твістер», після двадцяти днів

безперервних репетицій вискочили на московську сцену й стали грати добрий старий рок-н-ролл, стали грати «рокабіллі».

Хлопці об'їздили мало не півкраїни. Завжди і всюди їх супроводжував успіх. На концерти «Містера Твістера» приходять публіка різного віку: і ті, кому зараз п'ятнадцять, і ті кому тридцять, і навіть їхні батьки, а то й бабуся та дідусі. Приходять, щоб послухати запальні, задримкуваті рок-н-рол і твіст, музику їхньої юності. Десятки вірних прихильників, а ще більше прихильниць зустрічають і проводжають веселих ролевів,

куди б вони не приїхали. Навіть телебачення змозгло втриматися під натиском палкої музики «рокабіллі». У програмах «Ранкова пошта» та «Ширше коло» тисячі телеглядачів змогли почути пісні «Віля самого синього моря» і «Московські почути виконанні цієї молоді групи».

Група «Містер Твістер» виступає у складі: Вадим Дорохов — гітара, вокал, Валерій Лисенко — барабани, вокал, Олег Усманов — контрабас, а також голос. На саксофоні грає Сергій Суханов. У балетній трупі виконує всілякі стрибки Маврикій Селіньов. «Містер Твістер» — це справжній рок-н-ролл.

Нині, окрім названої групи, в стилі «рокабіллі» виступає чимало співаків і груп у всьому світі. Найвідоміші з них — Шейкін Сівенс і «Мачбокс» («Сірникова коробка») з Англії, група «Стрей кетс» («Безпритульні коти») з Америки, «Рок-архів» з Риги.

Д. ТКАЧЕНКО.

Редактор Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины. На украинском языке.

НАША АДРЕСА: 316050, МПС, м. Кировоград, вул. Луначарського, 36

Телефони: редактора — 4-94-40, ступинна редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділів: комсомольського виховання — 4-66-79, 4-64-21; комсомольського життя та економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

Бк 01803.

Газета виходить пошестю

Індекс 81104

Зам. № 3.

Тираж 52 600.

8, 9, 10 СІЧНЯ. Запрошуємо вас у БУДИНОК КУЛЬТУРИ ІМЕНІ КОМПАНІЙЦЯ О 19 ГОДИНИ. Гарний настрій — гарантуємо!

До Дня визволення Кіровограда в клубах, навчальних закладах, будинках культури проводяться масові заходи, присвячені дорожній кожної з нас дати. Пропонуємо кілька адрес, де проходять торжества. У БУДИНКУ КУЛЬТУРИ АВІАТОРІВ 7 СІЧНЯ О 15 ГОДИНІ відбудеться урочиста зустріч ветеранів з громадськістю міста. Початок о 15 ГОДИН. 8 СІЧНЯ тут же відбудеться вечір, підготовлений спільно з працівниками Палацу культури імені Жовтня.

А в БУДИНКУ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ КОМПАНІЙЦЯ пройде зустріч-бесіда «Велика Вітчизняна війна у житті радянських людей». Початок о 16 ГОДИН.

12

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

7 січня 1989 року